

Slutevaluering af FolkeFerieFondens aktiviteter i Helsingør Ferieby

Vinter 2015

Gennemført af Rådgivende Sociologer ApS for FolkeFerieFonden

Slutevaluering af FolkeFerieFondens aktiviteter i Helsingør Ferieby

Rapporten er udarbejdet i 2015.

Rapporten er udarbejdet af Rådgivende Sociologer ApS for FolkeFerieFonden.

© Rådgivende Sociologer ApS. Henvisning til rapporten må kun ske med tydelig henvisning til Rådgivende Sociologer ApS.

Ved yderligere oplysninger kontakt venligst:

Sara Lea Rosenmeier

Tlf.: 33 15 36 26

Mail: slr@rso.dk

Arbejdsmarkedets Feriefond støtter FolkeFerieFondens projekt om udvikling og dokumentation af særlige aktiviteter og metoder i arbejdet med ferieophold for vanskeligt stillede familier og børn. Formålet er at skabe praktisk anvendelig inspiration og viden om tiltag, metoder og effekter i dette arbejdsfelt.

Indhold

kapitel 1	4
Baggrund	4
Baggrunden for FolkeFerieFonden og Helsingør Ferieby	4
Økonomi	5
FolkeFerieFondens målgruppe	5
FolkeFerieFondens samarbejdspartnere	5
Om midtvejsevalueringen	6
Evaluerings mål og formål	7
 kapitel 2	 8
Metode	8
Valg af metode	8
Adgangen til feltet og deltagelse i slutevalueringen	8
Interviews	9
Interviews med FolkeFerieFondens projekt- og aktivitetsledelse	10
Interviews med tovholdere og frivillige fra de samarbejdende organisationer	10
Interviews med familier i målgruppen som var på ferie i 2014	11
Spørgeguides til de dybdegående interviews	12
Spørgeskemaundersøgelsen	12
Om spørgeskemaets indhold	13
Om dataindsamlingen i forbindelse med spørgeskemaundersøgelsen	13
Datagrundlag og svarprocent i spørgeskemaundersøgelsen	14
 kapitel 3	 15
Udvikling og afvikling af ferieophold for målgruppen	15
FolkeFerieFondens arbejde med udvikling af ferieophold for målgruppen	15
Udviklingen i målgruppe og samarbejdspartnere	15
Udvikling i Feriebyens medarbejdersammensætning	16
Evaluering af ferieophold og aktiviteter	18
Udvikling af aktiviteter	21
Feriebyens faste aktiviteter	21
Fællesspisning som en ny aktivitet	22
Aktiviteter og alder	22
Lokale samarbejder	23
Åbne værksteder på tegnebrættet	23
Visioner for ferieophold og positive forandringer i målgruppen	24
Læring på ferien	25
Først ferie, så læring	26
Succeskriterier hos de samarbejdende organisationer	27
Manglende forventningsafstemning	28
Udfordring med uforberedte frivillige	28
Udfordring med at blande flere grupper	29

Enkeltdonationer	30
Kommunikationen med samarbejdspartnere	31
Information før ferien	33
Opsummering	34
kapitel 4	36
Ferieopholdets kortsigtede og langsigtede effekter	36
Metodiske overvejelser i vurderingen af effekt for familierne	36
Baggrundsoplysninger om familierne	36
Jobsituation	36
Netværk	37
Helbred	37
Forudgående erfaring med ferie	38
Familiernes forventninger til ferien og vurdering af udbytte i tilbageblik	38
Afslapning, afbræk fra hverdagen og pause fra rutiner og bekymringer	40
Nye oplevelser og fælles minder	41
Tid sammen med familien	43
Nye relationer på ferien	44
Vedligeholdelse af de nye relationer	45
Betydningen af geografisk nærhed	46
Betydningen af at møde andre i samme situation	47
Organisationernes opsamling efter hjemkomsten	49
Forandringer i familiens hverdag	50
Ændringer i sammenholdet i familien og familiens måde at være sammen på	51
Ændringer i form af større nysgerrighed og åbenhed overfor nye oplevelser	54
Ændringer i form af større overskud og øget tiltro til egen handlekraft	54
Opsummering	56
kapitel 5	58
Konklusion	58

kapitel 1

Baggrund

I dette kapitel gennemgås baggrunden for FolkeFerieFonden og Helsingør Ferieby, FolkeFerieFondens målgruppe og samarbejdspartnere. Herudover opsummeres pointer fra midtvejsevalueringen ligesom mål og formål med slutevalueringen beskrives.

Baggrunden for FolkeFerieFonden og Helsingør Ferieby

FolkeFerieFonden er en almennyttig, erhvervsdrivende virksomhed, hvis indtægter går til at opfylde formålet om at skabe gode ferieoplevelser for flest muligt af de danskere, som af den ene eller anden grund ikke har ressourcerne selv. FolkeFerieFondens bidrag til opfyldelsen af formålet består i, at fonden i feriehøjsæsonen udlejer ferieboliger i Helsingør Ferieby på favorable vilkår til en række socialt-humanitære organisationer. Organisationerne får dermed mulighed for at hjælpe værdigt trængende enkeltpersoner og familier med et ferieophold – enten gratis eller med betydelig økonomisk støtte.

FolkeFerieFonden er et selvstændigt initiativ under FolkeFerie.dk. FolkeFerie.dk er en almennyttig erhvervsdrivende fond, der siden 1938 har drevet virksomhed med det formål at medvirke til, at alle danskere kunne få en god ferie. Som resultat af den generelle velstandsstigning har fondens oprindelige målgruppe (lønmødtagere) i dag som gruppe ikke det samme behov for, at fonden retter sine almennyttige aktiviteter mod dem, og det er således blevet besluttet, at fonden skal rette sine aktiviteter i to spor:

1. Folkeferie.dk – som producerer og udbyder ferieoplevelser på almindelige kommercielle vilkår
2. FolkeFerieFonden – som arrangerer ferieophold for familier, der ikke selv har ressourcerne til at sikre sig dette afbræk i hverdagen

FolkeFerieFonden har etableret Helsingør Ferieby som et sted, der i feriehøjsæsonen er forbeholdt målgruppen af økonomisk vanskeligt stillede familier. Bygningerne i Helsingør Ferieby ejes af FolkeFerie.dk og grunden lejes af Helsingør Kommune. Feriebyen har en størrelse, der er afpasset det behov, som de socialt-humanitære organisationer, der benytter stedet, har. Da FolkeFerieFonden får økonomisk støtte fra bl.a. FolkeFerie.dk, og ikke skal tjene penge på aktiviteterne, er det endvidere billigt for organisationerne at afholde deres ferieaktiviteter i Helsingør Ferieby. På denne måde hjælpes flere familier for de samme økonomiske midler.

Helsingør Ferieby er opført i 1959 og blev totalt nyrenoveret i 2011. Feriebyen består af et fælleshus og 41 individuelle feriehuse med moderne faciliteter. Feriebyens beliggenhed er unik, idet den ligger midt i et smukt skovområde ud til vandet, men samtidig tæt på Helsingør, der byder på et væld af muligheder, idet Kronborg, Louisiana, Øresundsakvariet m.m. ligger inden for rækkevidde. Der er med andre ord rig mulighed for både natur- og kulturoplevelser, når man besøger Helsingør Ferieby.

FolkeFerieFondens ønske har været at udvikle et fleksibelt koncept, der kan tilpasses samarbejdspartneres ønsker og behov. Organisationerne, der benytter Feriebyen, kan således i vid udstrækning vælge, om de vil gøre brug af Feriebyens tilbud om aktiviteter, eller om de selv vil tilrettelægge feriens indhold og aktiviteter eksempelvis med hjælp fra frivillige. På samme måde står det organisationerne frit for, om de vil benytte sig af fuld forplejning i fælleshuset, eller om familierne selv skal stå for maden i feriehusenes køkkener, osv. Organisationerne, der benytter Helsingør Ferieby, skal med andre ord kunne få skræddersyet et ophold, der tager højde for både målgruppe og økonomi.

Første sæson i Helsingør Ferieby var i 2011. I år kører Feriebyen på femte sæson og er en del erfaring rigere.

Økonomi

FolkeFerieFonden er stiftet med tilskud fra kooperative fonde. Ud over fondsstøtte kommer en vigtig del af FolkeFerieFondens indtægter fra udlejning af husene i Feriebyen uden for feriehøjsæsonen og fra FolkeFerie.dk, som for hver booking til Malta donerer 100 kroner til FolkeFerieFondens arbejde.

FolkeFerieFondens målgruppe

Målgruppen for FolkeFerieFonden er vanskeligt stillede familier og enkeltpersoner, der grundet en stram økonomi, sociale vanskeligheder og/eller helbredsmæssige årsager ikke selv har ressourcerne til at sikre sig et afbræk i hverdagen i form af ferie. Det sociale ferieprojekt i Helsingør er særligt rettet mod målgruppen:

- **Økonomisk svage familier med børn – herunder økonomisk svage familier med børn med psykiske handicaps og alvorligt syge børn**

En betingelse for at familierne kan komme i betragtning til ferie i Helsingør Ferieby er, at familierne opfylder et kontanthjælpskriterium. Det vil sige, at familierne skal være på kontanthjælp eller have en indkomst, der ikke overstiger kontanthjælpsniveau.

FolkeFerieFonden står ikke selv for visitering af de familier, som tilbydes ferie, men har overladt ansvaret for visiteringen til de organisationer, som fonden samarbejder med.

FolkeFerieFondens samarbejdspartnere

FolkeFerieFonden arbejder løbende på at opbygge, udvikle og udbygge samarbejdet omkring ferie for økonomisk svage familier i Helsingør Ferieby. Ved midtvejsevalueringen i 2013 var der således etableret fast samarbejde med de tre socialt-humanitære organisationer: Samvirkende Menighedsplejer, Dansk Folkehjælp og Landsforeningen for Autisme. Ved tidspunktet for slutevalueringen er samarbejdet udvidet til også at omfatte de to almennyttige boligselskaber Lejerbo og Holbæk Boligselskab. Disse fem organisationer har tilsammen udgjort den primære belægning i Helsingør Ferieby siden midtvejsevalueringen, hvilket vil sige ugerne 27-32 i 2014 og 2015. Herudover har FolkeFerieFonden samarbejdet med Frelsens Hær omkring ferieophold for økonomisk svage familier i efterårsferien (uge 42), og endvidere kan det nævnes at der for den kommende sæson er indgået aftale med den almennyttige boligorganisation KAB omkring 40 huse (sommeren 2016).

Ved tidspunktet for midtvejsevalueringen var situationen, at samarbejdsorganisationerne ikke i alle tilfælde kunne matche det præcise antal huse i Feriebyen og/eller i nogle tilfælde modtog aflysninger fra familier i sidste øjeblik. I disse tilfælde blev de overskydende feriehusene doneret til andre familier i målgruppen. Det skete ved, at FolkeFerieFonden tog kontakt til potentielle fremtidige samarbejdspartnere, som fik muligheden for at visitere et antal familier i målgruppen til en uges gratis ferieophold i Helsingør Ferieby. I årene efter midtvejsevalueringen har det imidlertid vist sig uproblematisk at matche antallet af huse med økonomisk svage familier visiteret af de faste samarbejdspartnere, hvorfor enkelt donationer ikke står så centralt i denne evaluering.

Som et led i samarbejdet mellem FolkeFerieFonden og de faste samarbejdspartnere afholdes der efter hver sommerferieperiode interne evalueringsmøder mellem parterne. Evalueringsmøderne er et led i FolkeFerieFondens løbende arbejde med at samle viden og inspiration til, hvordan aktiviteterne i Helsingør Ferieby kan udvikles, således at de på bedst mulig vis matcher de behov, som målgruppen – repræsenteret ved de forskellige organisationer – måtte have.

Om midtvejsevalueringen

I 2013 gennemførte Rådgivende Sociologer en midtvejsevaluering af FolkeFerieFondens aktiviteter i Helsingør Ferieby rettet mod målgrupper, der på grund af en stram økonomi, sociale vanskeligheder eller helbredsmæssige årsager ikke har mulighed for at holde ferie uden hjælp.

Midtvejsevalueringen havde særligt fokus på, hvordan FolkeFerieFonden arbejdede professionelt med målgruppen, hvilke metoder der blev anvendt til formålet, hvilke erfaringer fonden havde gjort sig med at tilrettelægge aktiviteter for målgruppen, samt hvilket udbytte målgruppen havde af at være på ferie i Helsingør Ferieby.

Midtvejsevalueringen viste overordnet set, at FolkeFerieFonden langt hen af vejen var lykkedes med at udvikle et koncept for ferien og nogle aktiviteter for målgruppen, der på den ene side matchede målgruppens behov og forventninger og på den anden side var med til at give familierne et udbytte af ferien, som rakte ud over den gode ferieoplevelse. Først og fremmest var der tale om et umiddelbart udbytte, men analysen pegede samtidig i retning af, at ferien også kan være med til at sætte varige spor hos en del af familierne.

Slutteligt pegede midtvejsevalueringen på en række opmærksomhedspunkter med betydning for det opnåede udbytte af et ophold i Feriebyen. Her blev der peget på en række forhold, som FolkeFerieFonden med fordel kunne sætte fokus på i det fremadrettede arbejde:

- En større systematik i vidensopsamlingen af, hvad der virker bedst i forbindelse med udvikling og afvikling af ferieophold for målgruppen
- En øget opmærksomhed på familier på enkelt donationer
- En stærkere koordinering mellem organisationernes og FolkeFerieFondens forskellige aktiviteter
- Tydeligere formidling af Feriebyens aktiviteter

- Bedre og nemmere tilgængelig information forud for ferien, så organisationer og familier bedre kan forberede sig og vide, hvad de kan forvente
- Et fortsat fokus på vigtigheden af rummelighed og fleksibilitet i Feriebyen

Slutevalueringen vil følge op på disse opmærksomhedspunkter fra midtvejsevalueringen. Dog vil der kun i mindre grad blive rettet fokus mod punktet vedrørende enkelt donationer, idet der, som nævnt, ikke siden midtvejsevalueringen har været behov for at give denne type donationer med henblik på at opnå fuld belægning i sommerferieperioden.

Evalueringsens mål og formål

I perioden 2012-2015 har FolkeFerieFonden modtaget støtte fra Arbejdsmarkedets Feriefond til at udvikle aktiviteterne i Helsingør Ferieby. I indeværende år udløber denne rammebevilling og ønsket har derfor været, at der blev gennemført en afsluttende evaluering for hele perioden omfattet af bevillingen. I nærværende rapport præsenteres resultaterne af slutevalueringen, som er blevet gennemført henover efteråret 2015.

Den afsluttende evaluering er tosporet. På den ene side kigger evalueringen nærmere på, hvilke forandringer der er sket i konceptet med at udvikle og afvikle ferie for målgruppen i tiden efter midtvejsevalueringen: Har FolkeFerieFonden ændret eller videreudviklet sine metoder og aktiviteter i perioden? Har der været en udvikling i målgruppen eller gruppen af samarbejdspartnere? Osv. På den anden side er fokus for slutevalueringen at følge op på de langsigtede effekter for målgruppen af at komme på ferie i Helsingør Ferieby: Har det at komme på ferie en blivende værdi for familierne?

Slutevalueringen tjener således to overordnede formål, der sammenfattes i spørgsmålene:

1. **Hvordan har FolkeFerieFonden arbejdet videre med at udvikle ferieophold for målgruppen i perioden siden midtvejsevalueringen?**
2. **Har familierne, der har været på ferieophold i Helsingør Ferieby, et langsigtet udbytte af ferien?**

Slutevalueringen bygger oven på midtvejsevalueringens resultater, således at viden fra slutevalueringen tager højde for og sammenstilles med den viden, som allerede er oparbejdet.

kapitel 2

Metode

I dette kapitel gennemgås, hvordan slutevalueringen metodisk er blevet grebet an. Slutevalueringen gør brug af både kvalitative og kvantitative metoder i form af en spørgeskemaundersøgelse og interviews blandt familier, der var på ferie i Helsingør Ferieby i 2014, interviews med tovholdere og frivillige fra organisationer blandt Feriebyens samarbejdspartnere samt interviews med Feriebyens projekt- og aktivitetsledelse.

Valg af metode

Evalueringen benytter både kvalitative metoder i form af interviews og kvantitative metoder i form af en spørgeskemaundersøgelse. Fordelen ved at kombinere de to metodiske tilgange er, at det på denne måde har været muligt både at komme i dybden og i bredden, og således at få flest mulige nuancer med i afdækningen af videreudviklingen af FolkeFerieFondens arbejde med ferieophold for resourcesvage grupper og målgruppens langsigtede udbytte.

Den kvalitative del af evalueringen, hvilket vil sige evalueringens interviews, har været rettet mod projekt- og aktivitetsledelse fra FolkeFerieFonden, tovholdere og frivillige fra de samarbejdende organisationer, der benytter Helsingør Ferieby, og endelig med en række af familierne, som gæstede Helsingør Ferieby i 2014. Den kvantitative del af evalueringen har taget form af en spørgeskemaundersøgelse blandt familierne, som var på ferieophold i Helsingør Ferieby i 2014.

Adgangen til feltet og deltagelse i slutevalueringen

Evaluator har ikke selv haft den direkte adgang til oplysninger om de samarbejdende organisationer og familierne, der var på ferieophold i Helsingør Ferieby i 2014 og har derfor været afhængig af FolkeFerieFonden som det kontaktskabende led i forbindelse med slutevalueringen. Med andre ord har FolkeFerieFonden været ansvarlig for at sikre de bedst mulige forudsætninger for opnåelse af kontakt til samarbejdspartnere og interviewpersoner og ikke mindst opnåelse af en høj svarprocent i spørgeskemaundersøgelsen.

Forud for evalueringen tog FolkeFerieFonden således kontakt til sine samarbejdspartnere for at orientere om den forestående evaluering og indhente tilsagn i forhold til at evaluator måtte kontakte organisationen. I denne forbindelse blev organisationerne briefet om evalueringens formål, samt at evaluator ønskede kontakt til repræsentanter fra organisationerne og familier fra ferieopholdet i 2014 med henblik på interviews og spørgeskemaundersøgelse. I denne forbindelse udviste organisationerne velvilje og positiv interesse for evalueringen.

Fra FolkeFerieFonden fik evaluator udleveret kontaktoplysninger på organisationerne samt en primær medarbejder (i evalueringen benævnt tovholder) i forhold til opholdene i Helsingør Ferieby. Evaluator blev oplyst, at der i løbet af 2014 og 2015 havde været samarbejde med:

- **Samvirkende Menighedsplejer**
- **Dansk Folkehjælp**
- **Landsforeningen for Autisme**
- **Lejerbo**
- **Holbæk Boligselskab**
- **Frelsens Hær**

For hver af disse organisationer fik evaluator oplyst navn og kontaktoplysninger på en tovholder, der dels kunne interviewes selv, men som også ville kunne være behjælpelig i forbindelse med den kvalitative og kvantitative dataindsamling.

Da evaluator tog kontakt til organisationerne, viste det sig imidlertid, at nogle af organisationerne havde eftertænkninger vedrørende deres deltagelse i slutevalueringen. Overvejelserne for disse organisationer gik primært på bekymringer vedrørende det etiske aspekt i at tage kontakt til familierne så lang tid efter ferien, uden at familierne havde givet deres samtykke til at blive kontaktet. At familierne kan betegnes som sårbare eller ressourcetsvage var med til at forstærke bekymringerne omkring at kontakte familierne i forbindelse med evalueringen, idet organisationerne ikke ønskede at bidrage til yderligere stigmatisering af familierne ved at kræve som modydelse for en gratis feriemulighed, at de skulle føle sig forpligtet til at stille op i forbindelse med alskens undersøgelser.

Med rod i disse overvejelser valgte Dansk Folkehjælp helt at udgå af evalueringen. Samvirkende Menighedsplejer og Frelsens Hær valgte at indgå i evalueringen med interviews men frabad sig, at deres familier skulle kontaktes med henblik på deltagelse i spørgeskemaundersøgelsen. Herudover fravalgte Landsforeningen for Autisme at deltage i evalueringen, da sygdom, rejseaktivitet og travlhed i forbindelse med årsmøde samt at varetage kerneydelser for organisationens medlemmer udgjorde en barriere for at deltage.

I håbet om at kunne øge undersøgelsens validitet og tegne et bredere billede af målgruppen tog FolkeFerieFonden kontakt til organisationerne en sidste gang med henblik på at opmuntre til organisationernes deltagelse i evalueringen. FolkeFerieFondens indsats udmundede dog ikke i en løsning, da tilbagemeldingerne også her var, at de pågældende organisationer ikke havde ressourcerne og/eller ikke fandt det etisk muligt at forstyrre deres familier yderligere. Således har to ud af seks organisationer ikke deltaget i evalueringen (Dansk Folkehjælp og Landsforeningen for Autisme), to organisationer har deltaget med interviews men frabedt sig spørgeskemaundersøgelsen (Samvirkende Menighedsplejer og Frelsens Hær), og to organisationer har deltaget både i form af interviews og spørgeskemaundersøgelse (Holbæk Boligselskab og Lejerbo).

Interviews

For at komme i dybden med at afdække evalueringens formål er der i forbindelse med slutevalueringen blevet gennemført i alt 16 dybdegående enkeltinterviews. Interviewene er hovedsagelig gennemført som telefoninterviews og har haft ½-1 times varighed. Interviewene er

blevet optaget via diktafon og herefter udskrevet som referat til brug for den efterfølgende analyse. Deltagerne er blevet lovet anonymitet i rapporten.

Evaluerings interviews har været fordelt på følgende aktører:

- **Projektledelse, aktivitetsledelse og ung medarbejder hos FolkeFerieFonden**
- **Tovholdere og frivillige fra de samarbejdende organisationer**
- **Familier som har været på ferieophold i Helsingør Ferieby i 2014**

I det følgende beskrives det mere detaljeret, hvordan de forskellige aktører er blevet inddraget i evalueringen, og hvad der har været centrale omdrejningspunkter for interviewene.

Interviews med FolkeFerieFondens projekt- og aktivitetsledelse

Projekt- og aktivitetsledelse fra FolkeFerieFonden er blevet interviewet til slutevalueringen i form af ansigt-til-ansigt interviews særligt med henblik på at bidrage med viden om undersøgelsens første formål, som har været at afdække, hvordan FolkeFerieFonden har arbejdet videre med at udvikle og afvikle ferieophold for målgruppen i perioden siden midtvejsevalueringen. Centrale omdrejningspunkter for interviewene har således været udrulningen af feriekonceptet siden midtvejsevalueringen, muligheder og barrierer, ændringer i sammensætningen af samarbejdspartnere og målgruppe, videreudviklingen af metoder og aktiviteter, samarbejdet med lokale aktører og sidst men ikke mindst, hvordan FolkeFerieFonden sammenfatter den vigtigste læring fra perioden med udvikling og afvikling af ferie for målgruppen.

Med afsæt i interviewene med projekt- og aktivitetsledelse fra FolkeFerieFonden blev det desuden valgt at gennemføre et telefonisk interview med en repræsentant fra en ny medarbejdergruppe bestående af fire unge medarbejdere med anden etnisk baggrund end dansk, som FolkeFerieFonden har haft ansat i sommerferieperioden 2015.

Der er således gennemført i alt tre interviews med repræsentanter fra FolkeFerieFonden.

Interviews med tovholdere og frivillige fra de samarbejdende organisationer

Som et led i slutevalueringen er der tilstræbt interviews med minimum én tovholder eller frivillig fra hver af de samarbejdende organisationer, som har været med målgruppen af sted på ferie i sommeren 2014. Det lykkes imidlertid kun at gennemføre interviews med fem tovholdere og frivillige fordelt på fire af de samarbejdende organisationer (jf afsnittet 'Adgangen til feltet og deltagere i slutevalueringen'). Et af interviewene gennemførtes ansigt-til-ansigt, mens de øvrige blev gennemført som telefoninterviews. Det primære formål med disse interviews var at supplere familiernes perspektiv på det langsigtede udbytte af ferien. Interviewene omhandlede således, hvorvidt tovholdere og frivillige på den lange bane havde iagttaget forandringer i målgruppen, som de mente kunne henføres til ferien, hvilken feedback de havde modtaget fra målgruppen i tiden siden ferien, samt hvorvidt de selv havde gjort noget for at understøtte ferieopholdets mulige langsigtede effekter.

Sekundært har interviewene samlet op på slutevalueringens første formål, der omhandler udviklingen af ferieopholdene i Helsingør Ferieby. For nogle af organisationerne var 2014 det første år, de for alvor benyttede Feriebyen (Holbæk Boligselskab, Lejerbo og Frelsens Hær), mens andre har været der en eller flere gange tidligere (Samvirkende Menighedsplejer, Landsforeningen for Autisme og Dansk Folkehjælp). I det omfang organisationerne har været i Feriebyen i flere omgange, er det gennem interviewene søgt afdækket, hvordan de ser udviklingen i FolkeFerieFondens ferieophold og aktiviteter, samt hvilke muligheder og barrierer de har oplevet i forbindelse med at arrangere ferie for deres specifikke målgruppe. Med henblik på at oparbejde inspiration til FolkeFerieFondens videre arbejde, er der også blevet spurgt ind til, hvorvidt det vurderes som et realistisk mål at bygge yderligere læring ind i aktiviteterne i Feriebyen, samt eventuelt hvilken læring og læringsform, der anses for relevant i denne forbindelse.

Interviews med familier i målgruppen som var på ferie i 2014

For at afdække spørgsmålet om det langsigtede udbytte blandt familierne, som har været afsted på ferie, er der blevet gjort brug af dybdegående enkeltinterview med repræsentanter fra de familier, som var afsted på ferie i Helsingør Ferieby sommeren 2014. Begrundelsen for at interviewene er blevet gennemført med familier, som var afsted på ferie for et år siden, har naturligvis været at sikre, at det langsigtede udbytte for familierne træder bedst muligt frem i slutevalueringen.

Begrundelsen for at vælge familier, der var på ferie i 2014 fremfor i 2013 har blandt andet været, at forskning viser, at mange faktorer kan spille ind på målinger af effekter i forbindelse med sociale indsatser. Helt konkret betyder det, at det eksempelvis kan være svært for en familie at vurdere, om en positiv forandring i familiens samvær kan henføres til selve ferieopholdet eller fx til at barnet har fået en ny klasselærer, der ser og hører barnet, hvilket spiller positivt ind på barnets humør og trivsel og som derfor kan mærkes i familien. På baggrund af forskning og evaluators erfaringer med at kigge på langsigtede effekter af sociale indsatser, blev det vurderet, at det gav bedst mening at snakke med familier, for hvem ferieopholdet er tæt nok på til, at de bedst muligt kan isolere faktorer, der kan henføres til ferieopholdet, men alligevel langt nok væk til at evalueringen får udsigelseskraft i forhold til de langsigtede effekter. Således tages der bedst muligt højde for at eliminere de usikkerheder, der altid vil være forbundet med målinger af effekter af sociale indsatser.

Der er gennemført i alt otte interviews med familierne, hvoraf to blev gennemført som ansigt-til-ansigt interviews og de resterende blev gennemført som telefoninterviews. Der har i evalueringen været fokus på, at de forskellige interviews blev afholdt på tidspunkter, der passede for familierne og var til mindst besvær for disse. Derfor passede telefoninterviewformen rigtig godt til denne målgruppe. På baggrund af erfaringerne med børneinterviews fra midtvejsevalueringen samt fra andre evalueringer, er interviewene hovedsagelig gennemført med voksne repræsentanter fra familierne. Fravalget af interviews med børn var blandt andet begrundet i, at nogle af børnene i målgruppen har vanskeligt ved at lade sig interviewe (fx børnene fra Landsforeningen for Autisme) og ligeledes, at det særligt for børnene kan være meget abstrakt at skulle skelne imellem, hvilke af de ting, der er sket i tiden siden ferien, der kan tilskrives ferieoplevelsen og hvilke, der ikke kan. Det blev derfor vurderet, at

forældreperspektivet var at foretrække med henblik på at oparbejde så valid en viden som muligt. I det omfang der har været børn tilstede ved interviewet, er børnenes perspektiver på ferien imidlertid også blevet inddraget i interviewet.

I evalueringsdesignet var der lagt op til, at familier, der havde været i Helsingør Ferieby flere gange og/eller havde været i Feriebyen på en enkeltudflugt, var repræsenteret blandt informanterne. Tanken var, at eventuelle gengangere ville kunne bidrage med perspektiver i forhold til betydningen af at kunne komme på ferieophold det samme sted flere gange, mens modtagerne af enkeltudflugter kunne være med til at belyse, om der – med reference til midtvejsevalueringens opmærksomhedspunkter – var blevet taget bedre højde for gruppens inklusion i perioden, der er gået. Dette har imidlertid ikke været muligt. Dels fordi der ikke er blevet gjort brug af enkeltudflugter i perioden siden midtvejsevalueringen, dels fordi evaluator ikke har haft mulighed for at influere på, hvem de samarbejdende organisationer udpegede som informanter i forbindelse med evalueringen.

Fokusområder for interviewene med repræsentanter fra familierne har været familiernes vurdering af det langsigtede udbytte af ferien, samt hvordan det eventuelle langsigtede udbytte er kommet til udtryk i praksis i det år, der er gået siden ferien.

Spørgeguides til de dybdegående interviews

Interviewene med alle tre aktørgrupper er blevet gennemført med afsæt i en på forhånd udarbejdet interviewguide, der sikrede at alle relevante emner blev berørt og behandlet, og som desuden gav plads til og mulighed for at nye perspektiver, der måtte dukke frem under interviewet kunne blive uddybet. Der blev således udarbejdet tre forskellige interviewguides, der var tilpasset henholdsvis FolkeFerieFondens medarbejdere, tovholdere og frivillige fra de samarbejdende organisationer og de voksne repræsentanter fra familierne, som var på ferieophold i Helsingør Ferieby i sommeren 2014.

Forud for gennemførelsen af interviewene blev de tre spørgeguides sendt til gennemsyn og godkendelse hos FolkeFerieFonden og Arbejdsmarkedets Feriefond, således at fondene havde mulighed for at komme med inputs og kommentarer til den endelige version.

Spørgeskemaundersøgelsen

I forbindelse med slutevalueringen er der blevet gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt alle dem, som det har været muligt at opnå kontaktinformationer på i målgruppen af familier, der var af sted på ferie i Helsingør Ferieby sommeren 2014. Inden for den samme familie kan der være divergerende oplevelser af udbytte, og derfor har det været muligt for to voksne i hver familie at besvare spørgeskemaundersøgelsen. I praksis viste det sig imidlertid, at langt størstedelen af familierne var kendetegnet ved at være eneforsørgerfamilier, hvorfor en besvarelse per familie har været det, som var realistisk at opnå og derfor udgør baggrunden for udregningen af svarprocenten.

Formålet med spørgeskemaundersøgelsen har været at komme i bredden med den samme type af viden, som interviewene med familiernes voksne frembragte eller med andre ord at supplere den viden, som er opnået kvalitativt. Den statistiske analyse af spørgeskemaundersøgelsens svar er

være med til at sandsynliggøre, om der er bred opbakning til de synspunkter, der er fremsat i interviewene.

Om spørgeskemaets indhold

Spørgeskemaet indeholder cirka 40 spørgsmål fordelt på forskellige temaer. Efter omkring 10 spørgsmål om familiens sammensætning og baggrund for at have været på ferieophold i Feriebyen, følger et par spørgsmål om forventningerne til ferien i 2014. Det resterende spørgeskema omhandler udbyttet af ferien for både respondenterne og familien som helhed, hvor der blandt andet spørges ind til feriens indflydelse på familiens sociale relationer efterfølgende, og hvordan ferien har haft indvirkning på familiens hverdag. Afslutningsvis er der fem baggrundsspørgsmål om respondenterne selv.

På samme måde som det var tilfældet for de tre spørgeguides til interviews, har spørgeskemaet forud for udsendelsen været til gennemsyn og godkendelse hos FolkeFerieFonden og Arbejdsmarkedets Feriefond, således at fondene havde mulighed for at komme med inputs og kommentarer til den endelige version.

Om dataindsamlingen i forbindelse med spørgeskemaundersøgelsen

Spørgeskemaet har været relativt kort og har kunnet udfyldes via computer, Smartphone eller som papirspørgeskema. For familierne har det været frivilligt at deltage, men for at skabe de bedste forudsætninger for opnåelsen af en høj svarprocent, er der i forbindelse med dataindsamlingen gjort en række tiltag for at gøre det så nemt som muligt for familierne at deltage. I punkterne nedenfor sammenfattes det, hvordan dataindsamlingen i forbindelse med spørgeskemaundersøgelsen rent praktisk er blevet grebet an og hvilke tiltag evaluator har gjort for at opnå så høj en svarprocent som muligt:

- Papirspørgeskema er blevet udsendt med post til familier med adresseoplysninger. Vedlagt forsendelsen har været et følgebrev godkendt af den relevante organisation og en frankeret svarkuvert for at gøre det nemt og omkostningsfrit for familierne at returnere spørgeskemaet
- Efter at familierne var givet tid til at besvare og returnere spørgeskemaundersøgelsen blev alle familier, som det var muligt at skaffe telefonnumre på, ringet op med en påmindelse om undersøgelsen og en mulighed for at besvare spørgeskemaet enten via tilsendelse af et nyt papirspørgeskema, via en kode til online besvarelse (computer eller Smartphone) eller i form af mundtlig besvarelse over telefonen
- Familier, som der ikke kunne opnås kontakt til ved to forsøgsvise opkald, fik tilsendt en sms med påmindelse om undersøgelsen og en kode til online besvarelse (computer eller Smartphone)
- Løbende påmindelser via sms til familier, der ikke var opnået svar fra endnu
- For at højne antallet af besvarelser blev familier, der besvarede spørgeskemaet, tildelt et lod i konkurrencen om 2 x 5 biografbilletter inkl. gulfbilletter, således at familien gennem deltagelsen fik mulighed for at vinde en tur i biografen

Som det fremgår af ovenstående, er der blevet gjort en ihærdig indsats for at opnå svar fra så mange familier som muligt. Som beskrevet i afsnittet 'Adgangen til feltet og deltagelse i slutevalueringen' har det imidlertid ikke været muligt at inkludere alle de samarbejdende organisationer i spørgeskemaundersøgelsen, ligesom det ikke har været muligt at opnå kontaktoplysninger på alle de familier, der gæstede Feriebyen i 2014. I det følgende afsnit redegøres der for den opnåede svarprocent i forbindelse med spørgeskemaundersøgelsen.

Datagrundlag og svarprocent i spørgeskemaundersøgelsen

Med hjælp fra de to samarbejdende organisationer, der indvilligede i at lade deres brugere indgå i spørgeskemaundersøgelsen, lykkedes det at opnå kontaktoplysninger på 101 familier, som der blev sendt spørgeskemaer ud til. Heraf viste det sig, at enkelte ikke havde været afsted samt at en enkelt familie havde måtte tage hjem allerede på ankomstdagen grundet sygdom. Tilbage var en gruppe på 97 familier, som udgjorde den reelle mulige gruppe at opnå svar fra.

Det lykkedes at indhente svar fra i alt 46 familier, hvilket giver en svarprocent på 47,4 pct. ud af den gruppe, det har været muligt at kontakte. Overordnet set må det siges at være en fin svarprocent fra en gruppe, der må betragtes som sårbar og for hvem den undersøgte ferie ligger halvandet år tilbage. Gruppen rummer desuden et betydeligt antal personer, der ikke taler dansk, og for hvem det således ikke har været muligt at forstå og udfylde skemaet.

Samlet set kan det siges, at der ikke er opnået en valid dækning af det samlede antal feriegæsters erfaringer, men inden for de grupper, det har været muligt at opnå data fra, er der opnået en fin respons, der muliggør et dækkende billede af ferieudbyttet, så længe der metodisk og analytisk tages højde for antallet af svar i de enkelte spørgsmål.

kapitel 3

Udvikling og afvikling af ferieophold for målgruppen

I analysens første del bliver der set på, hvorvidt og hvordan FolkeFerieFonden har arbejdet med videreudviklingen af konceptet for ferieopholdene for resourcesvage grupper, samt hvordan fonden har arbejdet med at udvikle og afholde aktiviteter for målgruppen. Denne del af analysen baserer sig hovedsageligt på interviews med projekt- og aktivitetsledelse samt tovholdere og frivillige fra de samarbejdende organisationer.

FolkeFerieFondens arbejde med udvikling af ferieophold for målgruppen

I det følgende kigges der nærmere på, hvordan FolkeFerieFonden har arbejdet med at udrulle og udvikle konceptet omkring ferieophold for resourcesvage familier siden midtvejsevalueringen. Siden midtvejsevalueringen har FolkeFerieFonden beskæftiget sig med flere af de opmærksomhedspunkter, som midtvejsrapporten bragte op og kapitlet vil derfor have sit naturlige afsæt i flere af disse punkter, ligesom det vil blive vist, at FolkeFerieFonden i både større og mindre grad har iværksat eller påbegyndt tiltag, der ligger i forlængelse af midtvejsevalueringens opmærksomhedspunkter.

Udviklingen i målgruppe og samarbejdspartnere

Ferieopholdene i Helsingør Ferieby retter sig fortsat mod den samme målgruppe, som det hele tiden har været tilfældet: økonomisk svage familier med børn – herunder børn med psykiske handicaps og alvorligt syge børn. Kendetegnende for familierne er, at de ikke alene mangler økonomiske ressourcer til at kunne komme af sted på ferie, men samtidig ofte befinder sig i en situation, hvor der ikke er mentalt overskud til at arrangere en ferie for familien.

"Formålet med ferierne er at give de her familier, der af mange forskellige årsager ikke har mulighed - og som typisk kan have svært ved fx bare at finde overskuddet til at holde en weekend sammen - en mulighed for at holde ferie. Bare tanken om at skulle på ferie, det kan altså være svært at overskue for familierne i vores målgruppe" (projektleder, FolkeFerieFonden)

Målgruppen er altså uændret, men som det tidligere er blevet berørt, har FolkeFerieFonden siden midtvejsevalueringen udvidet kredsen af faste samarbejdspartnere til også at gælde Holbæk Boligselskab og Lejerbo. Sidstnævnte blev ved tidspunktet for midtvejsevalueringen givet mulighed for at donere enkelt donationer til tre familier. Ved midtvejsevalueringen blev det fremhævet, at FolkeFerieFonden donerede de overskydende huse via organisationer, fonden anså som potentielle fremtidige samarbejdspartnere, og i dette tilfælde har strategien altså båret frugt. Ifølge FolkeFerieFondens projektleder har det nye samarbejde fungeret gnidningsfrit. De

to boligorganisationer har tilmed haft en uge, hvor de benyttede Feriebyen samtidig, hvilket gik over al forventning, da erfaringerne siger, at det i nogle tilfælde kan være vanskeligt for de samarbejdende organisationer at deles om Feriebyen.

"Holbæk Boligselskab og Lejerbo har fx været der samtidig, og det fungerede perfekt. Virkelig godt. Der var ingen problemer overhovedet. Der var også mange folk med samme referenceramme, så det kørte bare" (projektleder, FolkeFerieFonden)

FolkeFerieFonden stræber fortsat efter at udvide kredsen af samarbejdspartnere, hvilket blandt andet skyldes, at det nemt kan blive en meget sårbar konstellation for FolkeFerieFonden hvis kredsen af samarbejdspartnere er for lille. Det kunne eksempelvis være, hvis den samme organisation, som har lagt billet ind på flere uger i sommerferien, skulle melde fra i sidste øjeblik på grund af mangel på frivillige eller lignende. I dette tilfælde ville FolkeFerieFonden have svært ved at nå at besætte de ledige huse med andre feriegæster i målgruppen.

Som et led i arbejdet med at udvide kredsen af samarbejdspartnere har FolkeFerieFonden siden midtvejsevalueringen benyttet en strategi, der går ud på at få nye organisationer med brugere i målgruppen til at benytte Feriebyen i årets helligdagsperioder. På denne måde kan organisationerne selv opleve Feriebyen og ad denne vej forhåbentlig komme til at tænke på Feriebyen som et sted, hvor de fremadrettet kan planlægge ferieophold for målgruppen.

Udvikling i Feriebyens medarbejdersammensætning

Siden midtvejsevalueringen er der sket gennemgribende forandringer i sammensætningen af den del af FolkeFerieFondens medarbejdere, som beskæftiger sig med udvikling og afvikling af ferieophold for målgruppen. For det første er der kommet en ny daglig ledelse i Feriebyen, derudover er der to nye medarbejdere, som er med til at stå for Feriebyens daglige drift, samt en medarbejder, der bistår aktivitetslederen med afviklingen af aktiviteter under ferieopholdene. Sidst men ikke mindst er der ansat fire unge lønnede medhjælpere, der hjælper, hvor der er behov, og som desuden er med til at iværksætte mere uformelle aktiviteter som spil og leg med Feriebyens børn og unge.

"Vi har faktisk oprustet personalemæssigt" (projektleder, FolkeFerieFonden)

Med så stor en udskiftning af medarbejdere kunne man foranlediges til at tro, at der ville ske et tab af viden, eller at der kunne opstå forvirring blandt Feriebyens medarbejdere i forhold til, hvem der varetager hvilke opgaver. Ifølge Feriebyens aktivitetsleder, der sammen med projektlederen, er de eneste to gennemgående medarbejdere siden midtvejsevalueringen, har det modsatte snarere været tilfældet.

"Da jeg kom derop her i 2015, så var alt jo nærmest nyt med teamet, der skulle sættes ind i det hele. Men man kan sige, at alle har været indforstået med det, som de er kommet op til, og hvad det er, de ligesom skal arbejde med med de her familier, og teamet har egentlig grebet alle de bolde som var i luften og udført opgaverne og aktiviteterne. Og det har været helt fantastisk!" (aktivitetsleder, FolkeFerieFonden)

Som citatet illustrerer, så har udskiftningen i Feriebyens team betydet, at det har været muligt at få defineret formål, arbejdsopgaver og roller på ny, og oplevelsen har været, at der er blevet skabt et team med nogle klart definerede roller. Sammen med det faktum at der er blevet oprustet på medarbejderfronten, har det bevirket, at der er blevet frigjort nogle ressourcer, således at eksempelvis aktivitetsleder og aktivitetsmedarbejdere har kunnet rette fokus mod netop aktiviteterne og i mindre grad har skullet agere blæksprutte, sådan som Feriebyens medarbejdere beskrev sig selv ved sidste evaluering.

"Vi har haft meget mere overskud i år, så det har givet meget mere, kan jeg mærke på mig selv, for jeg har kunne dedikere mig 100% til det jeg lavede i lige det øjeblik, uden at skulle tænke på alle mulige andre opgaver, der skulle udføres" (aktivitetsleder, FolkeFerieFonden)

Som det vil blive vendt tilbage til, har de klarere og mere afgrænsede roller, der følger af oprustningen og engagementet i det nye team også haft en positiv betydning for koordineringen af aktiviteter, således at der opleves færre udfordringer med koordinering sammenholdt med, hvad midtvejsevalueringen viste. Den oplevede forbedring forklares med, at det alene har været Feriebyens aktivitetsleder, der har haft ansvaret for de faste aktiviteter og kommunikationen herom.

Slutteligt skal de fire unge lønnede medhjælpere fremhæves. De unge medarbejdere består af en dreng og tre piger, der alle har anden etnisk baggrund end dansk og er rekrutteret fra et boligselskab kendetegnet ved at huse særligt udsatte familier. I og med at omtrent halvdelen af Feriebyens gæster er af anden etnisk baggrund end dansk, har de unge medarbejdere ikke bare tjent som ekstra hænder i Feriebyen, men også spillet en afgørende rolle med henblik på at lette kommunikationen og muliggøre en bedre integration for familierne i Feriebyen generelt og i aktiviteterne mere specifikt.

"Det har været en kæmpe succes, virkelig. De har været SÅ glade for at være deroppe, og folk har været så glade for dem. Sammensætningen af vores gæster er sådan 50/50 af dansk etnicitet og blandede kulturer, så det har virkelig hjulpet at tage nogen ind, som også matchede den sammensætning, der er af gæster. Og de unge kan også spejle sig i dem som rollemodeller og se, hvad man faktisk kan få af studiejob, og at der er en mulighed for dem også" (projektleder, FolkeFerieFonden)

Udover at hjælpe med forefaldende arbejde, igangsætte uformelle aktiviteter og tjene som rollemodeller for familiernes børn og unge, fortæller Feriebyens aktivitetsleder, at de unge også har spillet en vigtig rolle i forhold til at overkomme den udfordring, der ligger i, at særligt de voksne i familierne med anden etnisk baggrund kan have sproglige vanskeligheder og derved holde sig tilbage fra at deltage i aktiviteter, fx fordi de ikke forstår reglerne. I praksis har dette betydet, at man i Feriebyen har kunnet observere en øget deltagelse blandt familier med anden etnisk baggrund end dansk, hvilket anses for en ønskværdig og positiv udvikling.

"Det der har været rigtig godt ved aktiviteterne er, at også mange af indvandrerfamilierne har deltaget, fordi vi netop har haft de unge medarbejdere som også har indvandrerbaggrund, og som har kunnet hjælpe med at

kommunikere ud, hvad det her går ud på. Og det har virkelig været en kæmpe fordel, så positivt! " (aktivitetsleder, FolkeFerieFonden)

FolkeFerieFonden har været meget glade for de nye ansatte og betragter dem som et væsentligt nyt aktiv på ferieopholdene. I forbindelse med evalueringen er der blevet interviewet en repræsentant fra den nye medarbejdergruppe, og skønt hun ikke selv tænker, at lige præcis hendes kulturelle baggrund var af afgørende betydning, så har hun oplevet meget positive reaktioner fra feriegæsterne i og med hun havde mulighed for at hjælpe dem sprogligt.

"Det gjorde en forskel, at jeg kunne et sprog, de kunne. Der var mange af dem, der var virkelig dårlige til at kommunikere på dansk, og der var jeg sådan med til at gå ind og prøve at snakke med dem på arabisk og så sagde de altid: 'Aj, hvor dejligt, det gør det meget nemmere at være her'. De følte sig fx også bedre tilpas, når de skulle op til receptionen, for de var ikke bange for, at de ikke kunne forklare, hvad de ville" (ung medarbejder med anden kulturel baggrund end dansk)

Den unge medarbejder fremhæver også, at det ikke blot har været ved praktiske udfordringer, at de sproglige kompetencer har været en fordel. En større gevinst har været, at den sproglige hjælp kunne gøre det mere trygt for familier med anden etnisk baggrund end dansk, at indgå i de sociale aktiviteter, som Helsingør Ferieby tilbyder.

"Der var fx en mor og barn, der ikke ville være med til Familiedysten, for moderen kunne ikke dansk og barnet var for lille til at være med selv. Moderen var bange for, at hun ikke kunne kommunikere med de andre i sin gruppe og var nervøs for at ødelægge det for de andre. Så talte vi om, at vi jo er her for at have det sjovt, og jeg beroligede hende med, at jeg sagtens kunne forklare, hvad man skulle ved de forskellige poster inden vi gik i gang. Det var hun meget glad for, og så hun turde at prøve det. Derfra var hun selvkørende og havde det sjovt med sit barn" (ung medarbejder med anden kulturel baggrund end dansk)

De nye unge medarbejdere har ikke blot været med som tolke, men har indgået i det daglige arbejde ud fra en vagtplan, hvor de har skiftedes til at være i Feriebyen en eller flere af gangen. De har fremstået som en naturlig del af medarbejderstaben, idet de også har taget del i de daglige opgaver, som eksempelvis at tjekke op på fjernsyn, der ikke fungerede, været med ved opstilling til fællesspisning og når der har været tid og mulighed, har de taget initiativ til mere uformelle aktiviteter som boldspil og brætspil. Dette er også eksempler på aktiviteter, som kan rette sig mod de lidt ældre børn, hvilket der i midtvejsevalueringen også blev efterlyst lidt mere fokus på.

Evaluering af ferieophold og aktiviteter

I midtvejsevalueringen blev det påpeget, at man i Helsingør Ferieby i princippet arbejdede forandringsteoretisk, hvilket vil sige, at det var ønsket om at skabe en positiv forandring, der styrede den måde aktiviteterne i Feriebyen blev udviklet og afviklet på. Samtidig blev det fremhævet, at man ikke i FolkeFerieFonden, forud for midtvejsevalueringen, havde haft tradition for at arbejde systematisk omkring opsamling af viden eller for at indsamle dokumentation for indsats og effekt i forbindelse med aktiviteterne i Feriebyen. Det blev desuden beskrevet, at evaluering typisk foregik på farten, og at den direkte feedback fra

familierne under afviklingen af aktiviteterne tjente som indikatorer for aktiviteternes succes og målgruppens udbytte.

"I løbet af sommeren har vi løbet stærk og arbejdet igennem, så henover sommeren har der ikke været så meget tid til evaluering som sådan. Man får kastet nogle sætninger ud en gang imellem om, hvad man tror man kan gøre anderledes, fordi noget ikke fungerer optimalt, og så laver man en ændring" (aktivitetsleder, FolkeFerieFonden)

Ved tidspunktet for slutevalueringen har FolkeFerieFonden endnu ikke formelt udarbejdet en forandrings teori for konceptet omkring ferie og afviklingen af aktiviteter for målgruppen. Som citatet ovenfor illustrerer, løber Feriebyens aktivitetsmedarbejdere stadigvæk stærkt i sommerferieperioden og hen over sommeren sker evaluering og erfaringsopsamling vedrørende aktiviteter således fortsat ad hoc. FolkeFerieFonden har umiddelbart heller ikke siden midtvejsevalueringen gjort tiltag til at dokumentere indsatser og effekter i forbindelse med aktiviteterne på nye måder, men på samme måde som ved midtvejsevalueringen er der en række tiltag, som skal medvirke til at sikre, at forventninger afstemmes og erfaringer opsamles, således at ferieopholdet og aktiviteterne løbende udvikles og tilpasses de nye erfaringer og den nye viden, som oparbejdes i hver sæson:

- FolkeFerieFonden holder før- og eftermøder med hver af de samarbejdende organisationer

"Jeg har også et før-møde med dem alle sammen forud for opholdet og et efter-møde med dem, om hvordan det er gået, hvad har virket og hvad har ikke virket. Og så taler vi om, hvad de har af forventninger til næste år, er der noget vi kunne gøre bedre, noget med vores aktiviteter eller i det hele taget noget vi kan arbejde med, som gør det til en større oplevelse for deres gæster" (projektleder, FolkeFerieFonden)

Hvert år afholder FolkeFerieFonden møder med de samarbejdende organisationer. Der afholdes et møde forud for ferieopholdet, som fokuserer på forventningsafstemning, klarlægger behov og baner vejen for en koordinering mellem parterne. Efter ferieopholdet afholdes et møde, hvor FolkeFerieFonden og organisationerne giver feedback til hinanden, drøfter erfaringer fra ferieopholdet og taler om, hvorvidt ferieophold eller aktiviteter kan udvikles yderligere med henblik på at optimere udbyttet for målgruppen.

"Når jeg har evalueringsmøder med de her organisationer, så ser vi på, hvad der har været godt og skidt, og hvad vi kan gøre bedre. Jeg har sådan en lille logbog, hvor jeg noterer tingene ned, og så lægger vi det nogle gange ind i systemet, så man ved de her ting. Så har man dem fremme næste gang man mødes og kan se, hvad vi kiggede på sidste gang, hvad der er gjort siden da og om der er noget andet, vi kunne gøre bedre i denne her sammenhæng" (projektleder, FolkeFerieFonden).

Som det fremgår af citatet ovenfor, noteres vigtige pointer fra evalueringerne i projektlederens logbog og 'nogle ting' føres ind i systemet. Selvom der uden tvivl følges op på vigtige forhold, der måtte komme frem i evalueringerne, lader det ikke til, at der siden midtvejsevalueringen er blevet oparbejdet faste systemer for dokumentation af viden frembragt gennem eksempelvis denne type af evalueringer.

- FolkeFerieFonden og de samarbejdende organisationer gennemfører interne evalueringer

"Vi har sådan nogle spørgeskemaer, som vi uddeler efter hvert ophold og samler ind på stedet, om hvad gæsterne synes om opholdet, om husene om maden, personalet og alt muligt. Og det typiske svar det er, at opholdet har været for kort. Så det er jo det bedste. Så får vi også nogle mails engang imellem, og det er jo dette bedste, når folk får en oplevelse af, at de har fundet ud af noget nyt om dem selv, og at de har mange flere ressourcer end de selv troede" (projektleder, FolkeFerieFonden)

Efter hvert ophold uddeler og indsamler FolkeFerieFonden et evalueringsskema til samtlige deltagere på ferieopholdet, som bruges til at tegne et overordnet billede af familiernes tilfredshed med opholdet i Feriebyen. Som det fremgår af citatet, er evalueringsskemaet dog netop hovedsageligt centreret om tilfredshedsparametre som fx tilfredshed med personale, mad, husenes stand og indretning mv. De samler således ikke op på selve udbyttet af ferieopholdet som fx om familierne har tillagt det en særlig værdi at være sammen (og sammen med andre familier) eller om familierne ser, at de kan tage noget med sig hjem fra ferien, som kan have betydning for deres trivsel på sigt. Dog ses det af citatet, at FolkeFerieFonden af og til modtager mails fra tidligere feriegæster, hvoraf det fremgår, at ferieopholdet i Helsingør Ferieby har haft stor betydning for familierne på personligt niveau eller familie niveau.

Som oftest gennemfører organisationerne også en intern evaluering blandt deres brugere efter endt ferieophold enten i form af en mundtlig opsamling eller i form af et spørgeskema. Ud fra de interne evalueringer, som evaluator har kendskab til, ses det imidlertid at også organisationernes egne evalueringer hovedsagelig omhandler den umiddelbare tilfredshed med opholdet samt en række betragtninger af mere praktisk og logistisk karakter, som fx at der ønskes flere borde/bænke, at der er langt til indkøb og at cykler/trækvogn af samme årsag ønskes til rådighed i Feriebyen.

- FolkeFerieFonden holder intern evaluering for teamet i Helsingør Ferieby

"Men vi har så lige evalueret nu her, hvor teamet deroppe fra har været samlet og været nogle ting igennem, faktisk all round, og vi har fundet både nogle ting, der var rigtig gode og noget, der ikke fungerede optimalt og foreslået nogle ændringer på det" (aktivitetsleder, FolkeFerieFonden)

Når sommerferieperioden med ophold for ressourcesvage familier er vel overstået, samles hele Feriebyens team for at drøfte erfaringer og læring opnået hen over sommeren. Her evalueres på alle forhold omkring ferien lige fra praktiske og logistiske problemstillinger, deltagersammensætning til indholdet i aktiviteterne. Oplevelsen dette år har været, at der sammen med det nye team er kommet mange nye betragtninger og perspektiver på ferien, som kan bruges i det fremadrettede arbejde. Som et output af teamets evaluering er det blandt andet planen, at Feriebyens aktivitetsleder sammenfatter teamets betragtninger omkring aktiviteterne i et oplæg, som skal drøftes med Feriebyens daglige leder. På tidspunktet for midtvejsevalueringen er tankerne om de fremadrettede aktiviteter endnu kun på tegnebrættet, men det overvejes blandt andet at udvikle nye aktiviteter samt at afprøve en idé omkring åbne

værksteder, som Feriebyens gæster kan gå til og fra særligt i tilfælde af vejrmæssige udfordringer.

"Efter evalueringen vi har haft, så er der kommet en masse forslag, så jeg laver et skriv, hvor jeg finder ud af, hvordan det skal se ud til næste år, bl.a. med åbent værksted og nye aktiviteter. Så sætter vi os ned i fællesskab og finder ud af, hvad der duer og hvad der ikke. Det bliver umiddelbart sådan, det kommer til at fungere, tror jeg"
(aktivitetsleder, FolkeFerieFonden)

Udvikling af aktiviteter

Siden midtvejsevalueringen er der ikke sket afgørende ændringer i forhold til hvilke faste aktiviteter, Feriebyen tilbyder familierne i løbet af en ferieuge.

Feriebyens faste aktiviteter

Nedenfor er kort beskrevet de to mest gennemgående og centrale aktiviteter: Familiedysten og Skattejagten, samt hvordan aktiviteterne er tænkt i forbindelse med at skabe en positiv forandring for målgruppen, sådan som det også blev beskrevet i midtvejsevalueringen:

- **Familiedysten**

I familiedysten dystet familierne mod hinanden i forskellige discipliner, som fx kæmpe-mikado, sangskrivning, træ-ski, flødebollekast, osv. De forskellige discipliner er tilrettelagt, så de udfordrer deltagerne på fx viden, samspil, kreativitet og motorik. Forventningen til aktiviteten er, at familiens interne bånd styrkes gennem samarbejde, at børn og forældre får mulighed for at opdage nye sider af hinanden i løsningen af de opgaver, som dysten stiller dem overfor, at børn og voksne bevæger sig gennem leg og opnår viden om fx lokalhistorie og lokal natur gennem de spørgsmål, der skal besvares i dysten.

- **Skattejagten**

Skattejagten har form af en klassisk skattejagt, hvor forskellige poster skal klares. Skattejagten er primært rettet mod børnene i Feriebyen, men voksne er også velkomne. I skattejagten samarbejder børnene om at klare de forskellige poster, og formålet er, at Feriebyens børn lærer hinanden at kende, samt at der skabes et grundlag for, at børnene efterfølgende indgår relationer på kryds og tværs af familierne. Et vigtigt element i skattejagten er endvidere, at alle børn får lov til at bidrage med noget til gruppen og således får styrket selvtilliden.

Der er således ikke kommet nye faste aktiviteter til, men ifølge FolkeFerieFondens medarbejdere, er der blevet lyttet meget til de samarbejdende organisationers ønsker om en bedre strukturering af Feriebyens aktiviteter, ligesom det har været et ønske fra organisationerne, at der var færre faste aktiviteter, som krævede tilmelding. Dette for at undgå skuffelser og stress blandt familierne og for at gøre det nemmere for organisationerne at lægge deres egne aktiviteter ind i ugens program uden at det betød, at familierne blev bragt i en situation, hvor de skulle vælge mellem to aktiviteter, der begge lød attraktive. Fremfor at udvikle nye faste aktiviteter er der således i højere grad blevet arbejdet med at optimere på de allerede eksisterende aktiviteter.

"Vores aktiviteter er blevet tunet meget bedre ift. for 3 år siden. Vi vil fx hellere lægge de ting, der skaber relationer tidligere på ugen, hvor familierne og børnene lærer hinanden at kende med fx familiedysten og skattejagten. Så de første dage er meget relationsskabende og de næste dage kan man sige er lidt mere individuelle aktiviteter" (projektleder, FolkeFerieFonden)

Som det fremgår af citatet arbejdes der fortsat på placeringen af aktiviteterne, så de bidrager bedst muligt til at skabe en følelse af fællesskab og tryghed i ugens første dage, hvor mange af Feriebyens gæster står over for at skulle lære hinanden at kende.

Fællesspisning som en ny aktivitet

Et nyt tiltag i Feriebyen, der i noget omfang kan betragtes som en aktivitet, er en indledende fællesspisning, hvor familierne (evt. via organisationerne) på forhånd kan købe et måltid mad for 60 kr. til den første aften. Idéen til fællesspisning udsprang af den logistiske udfordring, som både gæster, frivillige og personale har påpeget, om at der er langt til indkøbsmulighederne, og at dette er særligt upraktisk på feriens første dag, hvor familierne først tjekker ind kl. 15 og derfor kan få vanskeligt ved at nå ned til byen og købe ind tids nok til aftenmåltidet. Initiativet med fællesspisning løser imidlertid ikke blot et praktisk problem og en udfordring, der let kunne blive forstyrrende på optakten til en ferie, men giver også en fælles start på ugen for de mange familier, der ikke altid kender hinanden på forhånd. Initiativet skal således ses i lyset af betragtningerne om, at man ved at lægge aktiviteter, der samler Feriebyens gæster, så tidligt efter ankomst som muligt, kan være med til at skabe fundamentet for et socialt samvær mellem de nyligt ankomne familier.

Aktiviteter og alder

I forbindelse med midtvejsevalueringen blev det fremhævet, at særligt Feriebyens unge gæster kunne savne nogle alderssvarende aktiviteter. Af aktivitetsprogrammet for 2014 fremgår det, at der i denne sæson var taget højde for alder i aktiviteterne. Eksempelvis rettede Skattejagten og Bolsjeværkstedet sig mod de yngste, mens Smykkeværksted og Skønhedssalonen rettede sig mod de lidt ældre. Samtidig var der aktiviteter, der dækkede stort set alle aldersgrupper såsom Fisketur ved søen og Wii-turneringen. I 2014 var der således søgt at tage højde for midtvejsevalueringens pointer vedrørende alder.

I 2015 er FolkeFerieFonden imidlertid gået bort fra denne aldersopdeling af aktiviteter af forskellige årsager. Dels var 2015 et særligt år, idet udskiftningen af medarbejdere i Feriebyen næsten var total. Af samme grund forklarer FolkeFerieFondens medarbejdere, at nogle af de udviklingsmæssige tiltag i forbindelse med aktiviteterne blev sat på stand-by, da det nemt kunne blive for stor en mundfuld både at introducere og oplære medarbejdere og skulle afprøve nye aktiviteter på én gang. Dels erfarede FolkeFerieFonden i 2014, at aldersopdelingen af aktiviteterne ganske vist er med til at imødekomme forskellige aldersgruppers behov, men samtidig har en bagside idet børn som finder aktiviteterne spændende, men som ikke har den rette alder, nemt kan blive skuffede og føle sig ekskluderet af de aktiviteter, som har deres interesse. På nuværende tidspunkt er der således ikke fundet en gylden løsning på, hvordan alle aldersgrupper kan tilfredsstilles, men erfaringen synes at være, at en mere udtalt aldersopdeling af aktiviteterne ikke er den rette vej at gå.

Lokale samarbejder

En af FolkeFerieFondens ambitioner har været, at det skulle indgå i aktivitetsmedarbejdernes arbejde at etablere og opdyrke netværk med lokale aktører, som kunne tænkes at understøtte 'den gode ferie'. Midtvejsevalueringen viste, at dette arbejde var blevet påbegyndt og frem til 2014 udmøntede sig i en konkret samarbejdsaftale med HamletScenen, som opførte dukketeater for blandt andre Feriebyens gæster. Af interviewene i forbindelse med slutevalueringen fremgår det, at FolkeFerieFonden fortsat gør sig mange gode tanker om, hvad sådanne lokale samarbejder kunne bestå i. Eksempelvis nævnes tanker om besøg til en bondegård ikke langt fra Helsingør Ferieby, hvor man kan grave kartofler op, lave æblemos og roelygter. Derudover går fonden med tanker om at få lokale instruktører til at undervise i eksempelvis dans eller til at etablere et kor blandt feriegæsterne:

"Vi har talt meget om måske at få en danseinstruktør op eller en korsanger, der kunne lave et kor i løbet af ugen. Det behøver ikke være noget svært, det kan sagtens være børnesange, men det at være en del af et kor, det betyder at din stemme den bliver stadig hørt også når man er sammen om tingene og yder i en gruppe, også kan det blive til noget rigtig stort og pænt, i stedet for at man altid skal gå sin egen vej. Så det er igen det der med, at samarbejde og vokse med opgaven. Hvor man i staten tænker, at det lyder da rædselsfuldt det her, men så går vi hjem og over os og så lyder det bare fantastisk. Og det er jo det, som man skal lære: At alting det er svært i starten, men det bliver bedre, hvis man over sig. Så det er også sådan nogle ting, som vi har været inde over"
(aktivitetsleder, FolkeFerieFonden)

I denne forbindelse fremhæves dog også udfordringerne ved at skulle sætte nye aktiviteter i søen samtidig med den store udskiftning i medarbejderstaben, hvorfor udviklingen af lokale samarbejder været sat på stand-by i 2015.

"I år har vi ikke fået gjort så meget ud af at oparbejde nye lokale samarbejder, for vi stod med et helt nyt team, der kom herop, og vi tænkte, at når der var en del nyt, så var det bedre bare at køre det, som vi kendte det, i stedet for at lave for mange forandringer" (aktivitetsleder, FolkeFerieFonden)

Åbne værksteder på tegnebrættet

Som kort berørt tidligere, kunne aktivitetsmedarbejderne i Feriebyen godt tænke sig fremadrettet at etablere åbne værksteder, som ikke kræver bindende tilmelding som ved de faste aktiviteter, men hvor familierne i højere grad kan gå til og fra afhængigt af interesser. Som det fremgår af citatet nedenfor, er det ikke alene tanken, at de åbne værksteder skal gøre det muligt for familierne at udfolde deres kreativitet. De skal samtidig fungere som en tryk base og et sted, hvor familierne kan komme forbi for en snak og en kop kaffe.

"Vi vil gerne gå i gang med at lave noget åbent værksted, hvor vi kan sige til folk: 'Hvis I har lyst til at kigge forbi, så er vi her, kom ind, sæt jer ned'. Så kan man være med, eller man kan bare sidde ned og få en sludder. Så der er et trygt sted, hvor de kan gå over og hvor det er det samme personale, der er der hver dag. Her kan de måske lave T-shirts eller smykkeværksted - alt er muligt" (aktivitetsleder, FolkeFerieFonden)

Nogle af aktiviteterne, der nævnes i citatet, har været afprøvet med succes tidligere, men frem til nu har det været vanskeligt at finde plads til denne type aktiviteter i Feriebyen. Fremover vil mulighederne se meget anderledes ud, idet et nyt fælleshus er ved at blive bygget i Feriebyen. Det betyder både, at der vil være mere plads, og samtidig at de åbne værksteders aktiviteter vil være mindre vejrafhængige.

Visioner for ferieophold og positive forandringer i målgruppen

FolkeFerieFondens medarbejdere diskuterer løbende, hvordan konceptet omkring ferie for økonomisk svage og socialt sårbare familier kan udvikles til størst mulig gavn for familierne og inddrager både egne samarbejdspartnere og andre aktører i feltet i debatten.

Som et eksempel på hvordan FolkeFerieFonden har visioner for – og skaber dialog omkring – ferieophold med feriehjælp kan nævnes den inspirationsdag, fonden arrangerede i slutningen af 2014. På inspirationsdagen deltog 63 frivillige, medarbejdere og ledere fra organisationer, der arbejder i feltet og fire oplægsholdere var inviteret til at holde faglige og motiverende oplæg, som kunne inspirere til det fortsatte arbejde med udviklingen af ferie for økonomisk og socialt sårbare familier.

"Det fik vi en del ud af i forhold til dialogen med omverdenen, og i forhold til at diskutere, hvordan vi kan skabe nogle retningslinjer, hvor vi kan arbejde med noget læring, viden og dannelse, som ikke opfattes som belærende, men kan implementeres i leg, aktiviteter og udfordringer, som gør, at folk får den der selvfølelse af, at "Jeg kan jo godt". Det er jo sådan en ting, som man skal prøve at arbejde på at få implementeret meget bedre, måske i større målestok. Men det fordrer så også, at sådan nogle som Arbejdsmarkedet Feriefond og lignende, de også synes, at det er en god idé, at man arbejder på den måde. Det har absolut givet os nogle input til os og vores arbejde"
(projektleder, FolkeFerieFonden)

Som følge af inspirationsdagen blev der af FolkeFerieFondens projektleder udarbejdet en slags manifest, der redegør for visionen for Helsingør Ferieby de kommende år. Omdrejningspunktet for manifestet er, at der fremover skal arbejdes for en ferieform, der, udover at have sit udgangspunkt i at give udsatte familier en god ferieoplevelse, i højere grad indtænker læring og dannelse ud fra en ramme, der henter inspiration fra højskoletanken. Den bagvedliggende tanke er, at forældre med overskud i dagligdagen også ses prioritere ferieformer, der inkluderer læring og inspiration som eksempelvis højskoleophold. Derfor anses denne ferietype også for at være attraktiv og givende for de sårbare familier, så længe rammerne tilpasses målgruppen.

Visionen er at bringe ferieopholdene nærmere idéen om en form for læringscamps, hvor man med ferien som ramme kan skabe mulighed for en styrkelse af ikke bare sociale kompetencer, men også fx mere boglige kundskaber og ny viden i en kombination med legende og fysiske aktiviteter. Rent afviklingsmæssigt tænkes der i at udarbejde miniophold af fx 1 x 3 dage eller 2 x 3 dage, hvor man inviterer grupper af familier på en art minihøjskoleophold, hvor fx børnene har nogle temaer som dansk, matematik og fysiske aktiviteter eller hvor de voksne har inspirerende workshops om motion, kost eller økonomi. Her er der altså tale om ferieophold, der i langt højere grad er bundet op på læring.

Ud over et grundlæggende ønske om at skabe en positiv forandring for familierne, der gæster feriebyen, fremgår det af interviewet med FolkeFerieFondens projektleder, at en styrkelse og en synliggørelse af de læringsmæssige tiltag i Helsingør Ferieby desuden vil kunne være med til at skabe en tydelig årsag og et politisk incitament til at støtte ferieformen.

Læring på ferien

"Den allermost ønskelige situation, det er jo, at man kunne give de her mennesker en form for en social kompetence noget læring, som gør at de bliver bedre til at takle deres hverdag. Ikke bare lige efter ferien, men også sådan fremadrettet" (projektleder, FolkeFerieFonden)

FolkeFerieFondens formål er at kunne tilbyde ferieoplevelser til familier, der af forskellige (men primært økonomiske) årsager ikke har mulighed for selv at holde ferie. Da der ofte i denne målgruppe findes familier, der også oplever sociale vanskeligheder i deres dagligdag, er der dog også allerede i dag et ønske fra FolkeFerieFondens side om, at feriegæsterne kan komme hjem med et mere langsigtet udbytte i form af læring, netværk og et nyt blik på egne muligheder og kompetencer. Allerhelst vil fonden gerne kunne understøtte en sådan udvikling gennem de aktiviteter, der tilbydes som en del af en naturlig ferieoplevelse, og hvor læringen så at sige er inkorporeret i Feriebyens dagligdag.

"Det er jo fint, at folk kommer og holder en ferie – og så tager man hjem. Men jeg synes også, at man med et sted som vores også godt kan tænke i, hvordan man med leg eller pædagogisk snilde kan møde nogle af de her udfordringer uden at det bliver noget læremesteragtigt, men så man pædagogisk får givet dem de her læringsværktøjer og ressourcer" (projektleder, FolkeFerieFonden)

Tanker om læring ligger meget i tråd med observationerne fra midtvejsevalueringen, der viste, at læring allerede blev tænkt ind i aktiviteterne, selvom den kun sjældent blev italesat over for familierne. Der var således tale om en slags 'usynlig' læring, hvorfor familierne ikke altid var i stand til at lave koblingen mellem aktivitet og læring, når de blev spurgt. Den del har som sådan ikke ændret sig, og der har ikke været gjort yderligere tiltag til mere synlige og konkrete læringsaktiviteter, hvor fx specifik viden om sundhed eller økonomi er blevet behandlet.

Skønt tovholdere og frivillige i midtvejsevalueringen gav udtryk for, at læringsaktiviteter sagtens kunne stå mere centralt på ferieopholdet, så er det ikke konkret viden og mere håndgribelige læringsmål, der umiddelbart efterspørges fra de tovholdere og frivillige fra de samarbejdende organisationer, som er blevet interviewet i forbindelse med slutevalueringen. Her lægger tovholdere og frivillige i langt højere grad vægt på den læring, der er i det sociale samspil på ferien og de personlige kompetencer, der kommer i spil, under hvad der kunne kaldes almindelig social interaktion. Tovholderne har således deres opmærksomhed på, at netop den almindelige sociale interaktion ofte har trange vilkår i målgruppens dagligdag, og at det er ved at mødes med andre mennesker og bryde med rutinen hjemmefra, at denne læring kan opbygges.

"Jeg tror bestemt, at de får en læring med sig hjem. For nogle er det jo enormt grænseoverskridende bare det at skulle komme ud blandt andre og være en uge af sted sammen med mennesker, man måske ikke kender i

forvejen. Så bare det, synes jeg er et læringsselement i sig selv, at man også finder ud af at man rent faktisk godt kan fungere sammen med andre mennesker. Det kan langt de fleste jo, når de så endelig kommer af sted"
(tovholder)

At komme væk fra de vante rammer og indgå i et socialt samspil med andre på ferien, ses altså netop som en af kilderne til udvikling, hvorfor andre former for læring står mindre centralt. Alene ved at skabe et rum, hvor feriegæsterne kan mødes, opleves det, at familierne bedre kan få blik for deres personlige og sociale kompetencer i praksis gennem mødet med nye mennesker.

"Når folk tager derop, så må de gerne komme derfra med livslyst og livsduelighed. Og det gør man jo kun ved at lave aktiviteter, der ryster dem sammen, så de får den der lyst og selvværdsfølelse. Pludselig så opdager de, at de kan noget mere end de troede de kunne, og det kan vi også se på nogle af de ting de siger, når de er kommet hjem. Fx at de ikke troede de var så gode til at være sammen med andre mennesker, men nu fandt de ud af at de kunne egentlig en hel masse ting, og er bare super glade for at have været heroppe og fået den oplevelse"
(projektleder, FolkeFerieFonden)

Den læring, der ligger i succesfulde møder med nye mennesker, fremhæves også af FolkeFerieFonden og forventes at kunne styrke familierne til fremtidige sociale initiativer og give dem mod på og lyst til at holde fast i de nye kontakter efter hjemkomst. Håbet er, at det giver familierne et bedre afsæt til tiden efter ferien, hvor de kan have muligheden for et bredere netværk, både i form af tætte relationer, men også i form af et mindre formelt netværk, som eksempelvis kan bidrage til at skabe større samhørighed i sognet eller i boligområdet.

"Det drejer sig om, at de familier jeg har med skal lære hinanden at kende og få dannet netværk, så når de kommer tilbage, så kan de ses og mødes og have netværk med hinanden efter ferien. Det er mit formål"
(tovholder)

Først ferie, så læring

Tovholderne fra de samarbejdende organisationer sætter pris på muligheden for at styrke familiernes sociale og personlige kompetencer og på muligheden for at udbygge familiernes netværk. Samtidig pointerer de dog, at man bør være varsom med at forvente for store læringsmæssige udbytter af ferien. Dette forklares ved, at der for en stor del af målgruppens vedkommende er tale om ikke bare økonomisk ramte, men også socialt udsatte familier, og at det derfor ikke må betragtes som en fiasko eller blot en mislykket succes, hvis der ikke kan observeres fremgang hos familien efter de seks dages ferie.

"Jeg er lidt forsigtig med at bruge for store ord omkring det her, for det er altså kun en uges ferie, men det er da helt klart, at der er da nogle forældre, der får en oplevelse af, at verden bliver anderledes af, at man er af sted på en ferie. Man oplever sine børn på en anden måde og får nogle nye energier og sådan. Så de der input får man da, men det er stadig kun en uge, og verden kommer ikke til at blive fuldstændig anderledes af den grund"
(tovholder)

En anden overvejelse i samme genre går på, at man ved at forcere en større eller mere konkret læring ind, vil risikere at miste effekten af de mere uformelle aktiviteter, hvis læring måske er mindre målbar, men som netop betragtes som det, familierne har allermest brug for, nemlig opbygning af personlige og sociale kompetencer.

"Hvis vi putter mere læring og mere struktur ind i ferierne, så tror jeg, at vi vil tabe nogle af de svage, er jeg bange for. For ved det mindste krav, er der nogle der stejler. Så vil de ikke, så kan de ikke, så derfor skal man være meget varsom med, hvor meget man kræver, hvor meget der skal være spontant og hvor meget der skal være struktureret derovre" (tovholder)

Slutteligt nævner tovholdere og frivillige også det aspekt, at ferien er familiernes ferie og fritid, og at det bør respekteres, at de bruger ferien, som de selv finder bedst. Som for alle andre betragtes ferien som et pusterum og et brud på den daglige rutine, hvor man kan få fælles oplevelser med sine børn og lade op i fred og ro inden hverdagen starter igen. Man ønsker ikke at være en del af et belærende system, som familierne meget vel kan kende fra deres møde med fx offentlige instanser eller som børnene kender det fra deres skoledag.

"Jeg synes faktisk, det er enormt vigtigt at udgangspunktet er, at det her det er et åndehul fra hverdagen. Vi skal ikke ind og reparere på dem, det er der rigtig mange, der gør i hverdagen. Alle dem, der er på kontanthjælp, som render nede på jobcenteret og skal rettes til og gennem forskellige forløb. Det her, det er et tilbud om at holde ferie og have nogle gode oplevelser sammen med sine børn, der så forhåbentlig kan smitte af på deres virkelighed bagefter. Og dét er det! Og det virker" (tovholder)

Af interviewene med familierne fremgår det, at der er delte meninger om læring på ferien. Flere fremhæver, at der allerede ligger en stor læring i at komme ud i naturen og besøge et nyt sted i Danmark, ligesom de oplever, at der allerede er meget læring for familiernes børn i selv de små aktiviteter, som at tænde bål og fange frøer. Nogle udtrykker i lighed med tovholdere og frivillige, at læringsdelen ikke bør være mere udtalt, idet der er tale om en ferie. Andre igen udtrykker nysgerrighed og er slet ikke afvisende for idéen om mere konkret læring på ferien.

"Det kunne være interessant, det havde jeg slet ikke overvejet. Det kræver lige lidt tænkning... Jeg vil da ikke være afvisende over for det. Det kunne være rigtig interessant, også hvis man tænker på, at de her ferier er for familier, de ikke har de store økonomiske ressourcer. Jeg tror da nok, at jeg ville prøve at gå med til det og så se, hvad det var. Så kommer der bare det med, hvad børnene så skulle imens. Det skulle man nok så planlægge sig ud af" (feriedeltager)

Succeskriterier hos de samarbejdende organisationer

"Vi arbejder ikke så firkantet målrettet i forhold til at have succeskriterier for, hvornår det er lykkedes med den gode ferie. Når vi har været af sted, så sætter vi os ned og kigger på, hvordan det gik. Var dette godt? Fik folk noget ud af det? Er der noget, vi skal have ændret på og sådan noget, men det er jo mest et spørgsmål om, hvor mange glade ansigter, man ser. Det er ligesom dette man tæller" (tovholder)

Som det fremgår af citatet er succeskriterierne for de samarbejdende organisationer gerne de mere umiddelbare resultater, der kan observeres som tilfredse og afslappede gæster under selve ferien. Glade feriegæster, legende børn og god stemning bliver nævnt som det første, når der spørges ind til, hvornår en ferieuge har været en succes. Vægten ligger således på, at ferieoplevelsen har været god, og hvad der måtte komme derudover er ønskværdigt og glædeligt, men det er ikke det primære formål.

"Succeskriteriet for mig er, at familierne er sammen med hinanden, og ikke sidder i hver deres hus sammen med deres egne børn og passer sig selv. Så succeskriteriet er, at de grupperer sig, sidder sammen om aftenen, børnene leger, de kan passe hinandens børn og de kan være med til at lave nogle fælles ting sammen derovre. Og at de er glade og at der ikke er konflikter. Det er succeskriterierne, simpelthen, det er det, det hele handler om. At de får en god uge og at de får en masse socialt sammen med de andre børn og forældre derovre. Og det vil jeg sige at ferien i år, har faktisk været med til at give de her ting. Det var lige før de ikke ville hjem" (tovholder)

En anden tovholder påpeger, at det er vigtigt, at familierne får oplevelsen af, at det er en normal ferie, og at det ikke bliver en form for terapi eller at familierne får oplevelsen af at være under observans. Allerhelst skal familierne have oplevelsen af at være i sommerhus i Danmark, ligesom andre familier er det i deres sommerferie.

Manglende forventningsafstemning

Set i lyset af de ovenstående afsnit, peger slutevalueringen i retningen af behovet for en ny eller mere tydelig forventningsafstemning mellem FolkeFerieFonden og de samarbejdende organisationer. Hvor visionerne hos FolkeFerieFonden går på at optimere familiernes udbytte ved at skabe en positiv forandring gennem øget læring på ferien, udtrykker tovholderne tilbageholdenhed i forhold til netop dette. Eller i hvert fald tænker tovholderne, at den gode ferieoplevelse skal vægtes højere end læring. Det sociale samspil på ferien udgør i sig selv en vigtig læring for familierne og giver ideelt set afkast i form af udviklingen af personlige og sociale kompetencer og øget netværk.

Her ses der altså et tydeligt behov for forventningsafstemning, som slutevalueringen ikke alene skal tage æren for at identificere, idet FolkeFerieFonden selv er meget opmærksomme på, at der er et markant behov for at gå i dialog med de samarbejdende organisationer i forhold til forventningerne til ferien. Behovet for forventningsafstemning relaterer sig imidlertid ikke kun til forventningerne omkring læring for familierne, men også mere generelt til hvad organisationerne og FolkeFerieFonden kan forvente sig af hinanden i forbindelse med ferieopholdene.

Udfordring med uforberedte frivillige

Som en del af forventningsafstemningen, ønsker FolkeFerieFonden at gå i dialog med de samarbejdende organisationer i forhold til brugen af frivillige, da man i Feriebyen har erfaret, at disse ofte ikke er godt nok klædt på til – og informeret om – den opgave, de er tiltænkt. Eksempelvis oplever man i Feriebyen af og til frivillige, der kommer med en forventning om at slappe af og en forståelse af selv at være på gratis ferie, eller man oplever, at organisationerne medsender frivillige, der er rekrutteret i sidste øjeblik og derfor er dårligt informerede om

ferieformen og dens udfordringer, samtidig med at de frivillige mangler kendskab til de feriegæster, som de har ansvaret for.

"Ind imellem ser vi frivillige, der hellere vil sidde og drikke kaffe end at være noget for de børn, der kommer. Det nytter ikke noget [...] Der skal frivillige med for at kunne styre det, for dette andet det går simpelthen ikke. Det går ikke at opgaverne skal ligge på nogen, der selv er med for at holde ferie, for så tager de sig ikke rigtig af noget og så bliver det jo ligesom overladt til os. Så det vil blive taget op på før-møderne" (projektleder, FolkeFerieFonden)

Begge dele kan resultere i, at de frivillige ikke er klar over – eller har mod på – at løse de opgaver, som medarbejderne i Helsingør Ferieby ellers måtte have fået en forståelse af, at der var taget hånd om. Det kan medføre, at en opgave uset falder mellem to stole og dermed kræver en uventet indsats, der tager tid og ressourcer. Alt dette har medarbejderne i Helsingør Ferieby prøvet før og er vant til at håndtere, men de ser også en mulighed for forbedring i en mere klar og tydelig forventningsafstemning.

Af interviewene fremgår det desuden, at FolkeFerieFonden ser, at hvis de gerne vil følge visionerne om en mere læringsmættet ferie, så vil der opstå et nyt fokus på ikke bare egne medarbejderes, men også de frivilliges, kompetencer til at indgå i et sådan arbejde. Af samme grund overvejes det at begynde at stille nogle ikke nærmere definerede krav til de samarbejdende organisationer om en form for kvalitetssikring af de tovholdere og frivillige, der tager med familierne til Helsingør Ferieby. Et krav kunne eksempelvis her være, at de tovholdere og frivillige, som er med på ferien, har erfaringer med og et minimum af viden omkring de inviterede familier.

Udfordring med at blande flere grupper

I 2015 dukkede der en ikke tidligere set udfordring op, som ligeledes kunne tænkes at relatere sig til manglende forventningsafstemning. Problematikken opstod ved, at en af de samarbejdende organisationer, som også tidligere har benyttet Feriebyen, synes at have nogle specifikke forventninger til, hvordan de kunne og skulle benytte Feriebyen, selvom de dette år delte deres uge i Feriebyen med familier fra en anden organisation. Dette afstedkom nogle uoverensstemmelser, og selvom der er tale om et enkeltstående tilfælde, kom det bag på FolkeFerieFonden, der ikke havde oplevet noget tilsvarende tidligere.

FolkeFerieFonden har således besluttet, at forventningsafstemningen med organisationerne fremadrettet skal inkludere en snak, der sikrer, at alle er på det rene med at skabe ferieophold i overensstemmelse med Feriebyens værdier om fællesskab og rummelighed. Det kan nemlig sagtens tænkes, at der kommer flere ferieuger fremover, hvor mere end én organisation er repræsenteret i Feriebyen, enten fordi flere organisationer har booket sig ind i et antal huse i samme uge, eller hvis der er én organisation og et antal familier på enkelt donationer.

Praktiske barrierer

Den ene side af problemet er rent logistisk, da det frem til nu har været problematisk blot at have det ene fælleshus, hvor organisationerne ikke har kunnet afholde egne arrangementer og aktiviteter, og hvor pladsen har været trang, hvis alle har søgt derhen fx ved dårligt vejr. De

enkelte familiehuse har ikke en størrelse, der gør, at de kan inddrages til disse formål, så fælleshuset har hidtil været eneste indendørs løsning.

I dag er FolkeFerieFonden imidlertid i fuld gang med at bygge endnu et fælleshus og tager i den forbindelse højde for de tilbagemeldinger, der løbende er kommet om behovet fra de samarbejdende organisationer. Det betyder, at huset bygges således, at det udover at være et større fællesrum også vil kunne opdeles i mindre rum, så der er lokaler til mindre grupper, hvis man ønsker at gennemføre aktiviteter med færre personer eller aktiviteter, som kræver mere ro end andre. Det er et behov, som flere organisationer har givet udtryk for, og som FolkeFerieFonden nu kan imødekomme og derved gøre det mere attraktivt for både eksisterende og nye samarbejdspartnere at benytte Feriebyen.

"Hvis det har øsregnet, så skulle der pludselig være 200 mennesker i det der lille hus. Det har ikke været optimalt. Men fra næste år er vi også optimale dér og kan have mindre grupper uden at det skaber de store udfordringer. Det nye hus vil også kunne deles op i mindre rum, så det også kan bruges til fx kreative workshops, gruppearbejde og sådan nogle ting. Det er en ting, som nogle af vores potentielle samarbejdspartnere har efterlyst rigtig meget, men hvor vi før har måttet sige nej til nogle af de organisationer, fordi vi ikke har kunne imødekomme behovet for kapacitet" (projektleder, FolkeFerieFonden)

Sociale barrierer

En anden – og mere vanskelig udfordring – består i det sociale møde mellem de forskellige organisationer og familier. I et tilfælde oplevede medarbejderne i Helsingør Ferieby, at en organisation følte, at de havde fortrinsret til forskellige af stedets faciliteter, hvilket medførte uheldig sprogbrug og en dårlig stemning for alle parter. I samme uge oplevede medarbejderne tilsvarende, at der blev stillet andre og flere krav end man hidtil har set, og resultatet blev, at en repræsentant fra FolkeFerieFonden måtte tage ud til Feriebyen for en forventningsafklarende samtale med den pågældende organisation. Samtalen havde den ønskede effekt, men situationen var uønsket og kedelig for de involverede parter.

Dette er som nævnt ikke en udfordring, man har haft tidligere, men i og med at den opstod ved denne lejlighed, har FolkeFerieFonden siden truffet beslutning om, at der på forhånd skal informeres bedre om vilkårene, når man som organisation ikke booker hele Feriebyen. Formålet med informationen vil være at opnå en fælles forståelse af, at alle skal kunne være i Feriebyen på lige vilkår.

"Så nu har vi besluttet, at vi vil stille krav til de her organisationer om, at der er nogle ting man skal overholde, når man kommer her. Og som forventes. Som for eksempel at man er rummelig og at man ikke har klippedannelser" (projektleder, FolkeFerieFonden)

Enkeltdonationer

I tilfælde af ledige huse har FolkeFerieFonden før gjort brug af enkeltdonationer, hvor enkelte familier fra organisationer uden for den faste kreds af samarbejdspartnere er blevet inviteret til en uges ferie. Denne praksis har opfyldt to formål, dels at kunne tilbyde en ferieuge til en

familie, der ellers ikke ville være kommet af sted, dels at udbrede kendskabet om Helsingør Ferieby til potentielle samarbejdspartnere.

Enkeltdonationer er typisk blevet givet ud ved, at FolkeFerieFonden har taget en opsøgende kontakt til en mulig fremtidig samarbejdspartner og givet dem tilbuddet, hvis de så kunne finde en familie, der kunne have gavn af ferien. Som det også fremgik af midtvejsevalueringen, gav dette en række udfordringer i form af eksempelvis manglende tilhørsforhold i mødet med de øvrige feriegæster, fravær af frivillige som ansvarlige for enkeltdonationsfamilierne og misforståelser omkring, hvilke aktiviteter familierne kunne og ikke kunne deltage i. Det var således et af de opmærksomhedspunkter, midtvejsevalueringen anbefalede, at FolkeFerieFonden forholdt sig til fremadrettet.

I de to sommerferieperioder siden midtvejsevalueringen (sommeren 2014 og 2015) har der dog ikke været nogle overskydende huse, og Helsingør Ferieby har derfor ikke haft familier med på enkeltdonationer. Der er således ikke opnået nye erfaringer på området i forhold til at blande et større antal familier fra de samarbejdende organisationer med enkeltfamilier. Enkeltdonationer er dog fortsat et aspekt, som FolkeFerieFonden har fokus på, da det også rent forretningsmæssigt er en vigtig kilde til at markedsføre sig over for potentielle kommende samarbejdspartnere.

"Noget vi skal til at prøve er måske, at en organisation i en af ugerne kun får fx 30 huse, så vi har 10 huse, der kan doneres efter eget valg. En løsning kunne være, at man valgte en organisation og sagde 'Vi har fem huse til rådighed, har I måske fem familier?', så de på den måde tilhørte den samme organisation og så havde en mere fælle referenceramme, end hvis det var fem helt forskellige familier" (projektleder, FolkeFerieFonden)

Set i lyset af ovenstående afsnit, som viser, at det i år har været udfordring at blande forskellige grupper i Feriebyen, må det fortsat anbefales, at FolkeFerieFonden ved eventuelle fremtidige enkeltdonationer, arbejder videre med midtvejsevalueringens forslag om en særlig opmærksomhed på inklusionen af de mere enkeltstående familier på samme måde som organisationerne generelt set skal orienteres om, hvad det indebærer at dele Feriebyen med andre.

Kommunikationen med samarbejdspartnere

Midtvejsevalueringen kunne konstatere, at der var en stort set problemfri kommunikation mellem FolkeFerieFonden og de samarbejdende organisationer. En ting det dog blev påpeget, at man med fordel kunne styrke, var kommunikation vedrørende koordinering og tilmelding de forskellige aktiviteter som henholdsvis FolkeFerieFonden og organisationerne selv står for.

Ifølge FolkeFerieFondens aktivitetsleder er der sket en positiv udvikling i forhold til opmærksomhedspunktet vedrørende kommunikationen omkring koordinering og tilmelding til de forskellige aktiviteter siden tidspunktet for midtvejsevalueringen. Den positive udvikling forklares blandt andet ved, at FolkeFerieFonden har valgt at have én central medarbejder til at stå for og ikke mindst kommunikere om aktiviteterne. Forud for sæsonen er der således udarbejdet et aktivitetsprogram med indhold og tidspunkt for de aktiviteter, som er arrangeret af Helsingør Ferieby. Aktivitetsprogrammet er inden opholdet blevet kommunikeret ud til organisationerne, således at de har haft mulighed for at planlægge deres egne aktiviteter uden

om de programsatte aktiviteter eller træffe et aktivt valg om fx at fravælge en enkelt af Feriebyens aktiviteter til fordel for noget, de gerne selv vil nå, mens de gæster Feriebyen.

"I forhold til koordinering af aktiviteter så fungerer det meget bedre nu. I år har det udelukkende være mig, der har stået for alle aktiviteter og det vil sige, at der har været et aktivitetsprogram, og vi har meldt ud, at det er dét der kører og på disse tidspunkter... Så det har faktisk kørt rigtig, rigtig godt, og vi har ikke oplevet overlap eller noget i den stil. Det har kørt glat, det synes jeg. Men jeg tror også det er fordi, at der har været overskud til det, så man ikke får lavet lappeløsninger, der ikke holder i sidste ende, bare fordi man bliver nødt til det og ikke har tid til andet" (aktivitetsleder, FolkeFerieFonden)

Ud over en målrettet indsats for en styrket kommunikation omkring aktiviteterne i Feriebyen peger ovenstående citat ligeledes på, at de erfaringer som gennem årene er oparbejdet i Feriebyen har betydet, at der efterhånden er oparbejdet rutiner omkring måder at håndtere forskellige problemstillinger på, hvilket har frigivet et overskud til at finde mere holdbare løsninger på forskellige udfordringer. Dette gælder eksempelvis for en mere tydelig kommunikation og koordinering mellem henholdsvis Feriebyens og organisationernes egne aktiviteter.

"Vi kender ikke organisationernes aktiviteter før de ankommer, ikke altid i hvert fald. Der er nogle, der er rigtig gode til at melde ud i forvejen, hvis de fx har en fisketur eller en tur til en gård, men der er også nogle af dem, som lige pludselig laver en aktivitet i løbet af ugen. Det plejer dog som regel at passe med at vi ikke har noget på programmet... Man kan sige, at de har jo vores aktivitetsprogram" (aktivitetsleder, FolkeFerieFonden)

Som citatet ovenfor illustrerer, kender FolkeFerieFonden kun i nogle tilfælde til organisationernes egne aktiviteter, før organisationerne ankommer til Feriebyen. Alligevel opleves der i dag sjældent overlap mellem aktiviteterne, hvilket lader til at skyldes, at aktivitetsprogrammet nu kommunikerer aktivitetsprogrammet ud i god tid samt organisationerne orienterer sig i Feriebyens aktivitetsprogram inden de planlægger egne aktiviteter.

"Vi har lyttet til den kritik, der var i midtvejsrapporten, om at vi ikke var gode nok til at informere, og det har vi gjort meget ud af. For eksempel begynder vi allerede i næste måned (november, red.) at skrive ud om næste års aktiviteter, så de forskellige brugere ved, hvad der kommer til at ske på de forskellige dage. Så er der link til vores hjemmeside, hvor de kan gå ind at læse mere" (projektleder, FolkeFerieFonden)

Ovenstående tolkning af den forbedrede kommunikations positive effekter bestyrkes af, at tovholdere og frivillige fra de forskellige organisationer ikke længere bringer dette punkt op i interviewene, men giver omvendt udtryk for en god kommunikation og et godt samarbejde også op til ankomsten.

"Jeg oplever helt sikkert et godt samarbejde med FolkeFerieFonden. Hvert år inden vi tager af sted, så har jeg et møde med en repræsentant fra FolkeFerieFonden, og vi har også i god tid forinden snakket igennem, hvilke aktiviteter jeg kunne tænke mig at lave" (tovholder)

Hvad angår tilmeldingen til aktiviteterne, så oplever FolkeFerieFondens aktivitetsmedarbejdere fortsat, at der til trods for grundig information kan opstå forvirring og uklarhed omkring tilmeldingsprocedurer. Ved midtvejsevalueringen blev det fremhævet af aktivitetsmedarbejderne, at det var deres oplevelse, at en del af feriegæsterne ikke var trænet til at læse eller sætte sig ind i praktisk information. På samme måde fremhæves det i år, at det er en fortsat læring for FolkeFerieFonden at opleve, at den evne til at planlægge og strukturere, som man ser hos ressourcestærke familier, ikke er at finde i samme omfang blandt familierne i Feriebyen. I forhold til planlægning og afholdelse af aktiviteter kræves der således en stor rummelighed og fleksibilitet fra FolkeFerieFondens side, hvilket aktivitetsmedarbejderne dog opfatter som en naturlig del af arbejdet med netop denne målgruppe.

"Den vigtigste læring for os er, at med de grupper vi har deroppe, skal man ikke tage noget for givet. Det har vi oplevet hver uge. For en "normalfungerende" familie, hvor det kører og indtjeningen kommer hver uge, der er det sådan, at hvis der er noget man skal tilmelde sig, så gør man det og til tiden ... Men sådan er det bare ikke for de her familier. Der er ikke noget der hedder mødetid og selvom man har tilmeldt sig noget, så er det nok ikke bindende. Her skal man bare være utrolig lyttende i stedet for at forsøge at være forudansende og tænke frem, for det kommer altid bag på en, hvad det er der kan ske deroppe. Hvor stor en fleksibilitet, det kræver"
(aktivitetsleder, FolkeFerieFonden)

I forbindelse med ovenstående kunne man eventuelt forestille sig, at tovholdere og frivillige fra de samarbejdende organisationer spillede en mere aktiv rolle i at sikre sig, at information om aktiviteter forstås korrekt af feriegæsterne og ligeledes at sikre, at feriegæsterne føler sig ansvarlige for at dukke op til de aktiviteter, som de har tilmeldt sig. Set i lyset af den øvrige viden som slutevalueringen har frembragt, er dette måske særlig aktuelt i forbindelse med familier med anden etnisk baggrund end dansk blandt hvem der er flere, som har læse- og sprogvanskeligheder når det gælder dansk.

Information før ferien

Midtvejsevalueringen pegede på, at der med fordel kunne sættes ind i forhold til en mere synlig information om opholdet forud for ferien, da det har stor betydning for familiernes oplevelse af ferien, om de kan forberede sig hjemmefra og føler sig godt informeret. Manglende viden forud for ferien kan skabe forkerte forventninger og føre til frustration, stress og skuffelse blandt familierne. Ved midtvejsevalueringen efterlyste både organisationerne og familierne således både skriftlig og visuel information omkring Helsingør Ferieby, så alle havde forudsætningerne for at forberede sig i det omfang de måtte have behov.

For at møde dette opmærksomhedspunkt har FolkeFerieFonden opdateret informationerne omkring Feriebyen på hjemmesiden folkeferie.dk med mange flotte billeder, der viser både området og husene i Feriebyen. Ligeledes er hjemmesiden opdateret med alle relevante informationer såsom en informationsmappe¹, der rummer alle nødvendige informationer vedrørende Feriebyen, regelsæt, oversigtskort, plantegning og inventarliste, relevante telefonnumre, overblik over områdets seværdigheder mm. Sidst men ikke mindst har Helsingør

¹ http://www.folkeferie.dk/upload/Danmark/Helsing%C3%B8r/helsingor_ferieby_informationsmappe2012.pdf

Ferieby fået sin egen hjemmeside², som rummer mange af de samme informationer og præsenterer flotte billeder, der giver en god fornemmelse af Feriebyen.

Til trods for de nævnte tiltag til at gøre det muligt for organisationerne og familierne at forberede sig ordentligt på ferien, oplever FolkeFerieFonden dog i noget omfang stadig, at det kan være vanskeligt at få informationerne ordenligt ud til målgruppen.

"Mange gange er det første i bussen på vej herved, at folk bliver informeret om det praktiske, og det er jo i allersidste øjeblik. Så selvom vi får lavet fine foldere, så er det ikke sikkert at brugerne får eller læser dem. Nu gør vi så det, at man kan sende et link ud, så kan folk tjekke det på deres smartphone i stedet for at de får så mange papirer" (projektleder, FolkeFerieFonden)

Der synes altså at være en barriere i forhold til, hvad FolkeFerieFonden sender ud eller stiller til rådighed og hvad, der når frem til feriegæsterne forud for ferien. En af udfordringerne er muligvis også her, at der er en større andel blandt feriegæsterne med anden etnisk baggrund end dansk, hvorfor sproglige vanskeligheder kan stå i vejen for den ellers tilgængelige information. Dog ses udfordringerne med at læse og forstå information også blandt de etnisk danske familier, hvilket tyder på, at der fortsat kan arbejdes med at udvikle på, hvordan man bedst informerer og kommunikerer med målgruppen.

Opsummering

Analysens første del baserer sig hovedsageligt på interviews med projekt- og aktivitetsledelse og omhandler FolkeFerieFondens arbejde med videreudviklingen af konceptet for ferieopholdene for økonomisk vanskeligt stillede familier i Feriebyen i perioden siden midtvejsevalueringen. I kapitlet ses det, hvordan FolkeFerieFonden har arbejdet med at udvikle og udrulle feriekonceptet, samt at der i dette arbejde på forskellig vis er blevet taget højde for midtvejsevalueringens opmærksomhedspunkter.

Målgruppen for ferieopholdene i højsæsonen i Helsingør Ferieby er uændret, men kredsen af samarbejdspartnere er blevet udvidet – i særlig grad med boligorganisationer, der dækker udsatte boligområder rundt om i landet. FolkeFerieFondens strategi med at donere enkelt donationer til potentielle samarbejdspartnere har her båret frugt, og de nye samarbejder har fungeret gnidningsfrit. Blandt andet med rod i tidligere års erfaringer har FolkeFerieFonden endvidere ændret og udvidet medarbejderstaben, således at der i Feriebyen er tale om et helt nyt team, der bla. dækker over en ny daglig ledelse og fire unge medarbejdere med anden etnisk baggrund end dansk. Ændringerne i medarbejderstaben har føjet ny energi til teamet og gjort det muligt at skabe mere klart definerede roller, hvilket opleves som fordelagtigt blandt andet i forhold til koordinering af aktiviteter med de samarbejdende organisationer. De unge medarbejdere har endvidere bidraget til en større tryghed og en øget inklusion af familier med anden etnisk baggrund end dansk i Feriebyen.

På evaluerings- og dokumentationsfronten er der på nogle områder sket fremskridt siden midtvejsevalueringen, mens andre områder er uændrede. Der er fortsat ingen nedskrevet

² <http://folkeferiefonden.dk/feriebyen/>

forandringsteori for familierne, der gæster Feriebyen, og Feriebyens medarbejdere har stadigvæk for travlt til løbende at dokumentere deres erfaringer. Der findes imidlertid en struktur for den indledende forventningsafstemning samt opsamling på organisationernes erfaringer gennem før- og eftermøder mellem parterne, ligesom FolkeFerieFonden og de samarbejdende organisationer hver især gennemfører interne evalueringer efter endte ophold. Sidst men ikke mindst afholder FolkeFerieFonden en årlig intern evaluering for teamet i Helsingør Ferieby efter endt sæson, og tanken er i år, at denne evaluering skal udmunde i betragtninger omkring nye eller ændrede aktiviteter i det fremadrettede arbejde, der skal drøftes med Feriebyens daglige leder.

På aktivitetsfronten har FolkeFerieFonden gjort sig forskellige erfaringer og afprøvet nye tiltag med reference til midtvejsevalueringens opmærksomhedspunkter. Det gælder fx indførslen af aldersopdelte aktiviteter. Her erfarede fonden imidlertid, at de aldersopdelte aktiviteter medførte skuffelse og følelser af eksklusion blandt de, der ikke havde den rette alder. Således arbejdes der fortsat med at finde en model, der sikrer, at ferieopholdet er sjovt for både børn og unge. Grundet den totale udskiftning af medarbejdere i Feriebyen, er de faste aktiviteter stadig de samme som ved midtvejsevalueringen, men i forbindelse med den kommende sæson vil der blive udviklet videre på aktiviteter, ligesom opførslen af et nyt fælleshus i Feriebyen antages at åbne op for helt nye muligheder, som fx åbne værksteder. Som en ny 'aktivitet' har FolkeFerieFonden indført muligheden for fællesspisning på feriens første dag, hvilket både løser logistiske udfordringer og bidrager til etableringen af fællesskab blandt feriedeltagerne.

I tiden efter midtvejsevalueringen har FolkeFerieFonden gjort tiltag til at dele ud af viden omkring afvikling af ferieophold for målgruppen samt at udvikle visionerne for feriekonceptet. Eksempelvis blev der arrangeret en inspirationsdag for aktører i feltet, hvor erfaringer blev udvekslet og visioner fik vinger. På baggrund heraf blev der udarbejdet en vision for Feriebyen, der søger at indtænke læring og dannelse yderligere i konceptet. Visionen bør dog afstemmes med de samarbejdende organisationer, som ser at den udvikling af personlige og sociale kompetencer, der naturligt ligger i ferieopholdet kan være rigeligt for familierne, hvorfor de ikke ønsker at presse mere eksplicit læring ned over feriedeltagerne. I det hele taget ses et behov for løbende at afstemme forventninger med organisationerne, idet FolkeFerieFonden ønsker seriøse samarbejdspartnere og kompetente frivillige med kendskab til de familier, som er med på ferie.

Sidst men ikke mindst er der sket en positiv udvikling i kommunikationen med samarbejdspartnere og med baggrund i midtvejsevalueringen har FolkeFerieFonden udviklet en ny hjemmeside og et bedre informationsmateriale, så organisationer og familier kan forberede sig bedst muligt på ferien. Blandt andet grundet sproglige vanskeligheder samt skrive- og læse vanskeligheder blandt familierne i målgruppen fremhæves det dog, at der fortsat kan arbejdes på formidlingen af information omkring Feriebyen og Feriebyens aktiviteter.

kapitel 4

Ferieopholdets kortsigtede og langsigtede effekter

I denne del af analysen bliver der kigget nærmere på det umiddelbare og det langsigtede udbytte for familierne af ferieopholdet i Helsingør Ferieby. Med udgangspunkt i spørgeskemaundersøgelsens resultater bliver det belyst, hvilke virkninger og effekter der er af ferieopholdet, og de forskellige resultater underbygges med udsagn fra de personlige interviews.

Metodiske overvejelser i vurderingen af effekt for familierne

I vurderingen af særligt de langsigtede effekter af ferieopholdet i Helsingør Ferieby er det væsentligt at være opmærksom på de udfordringer, der ligger i en sådan undersøgelse. Gruppen, der er blevet undersøgt, har været på ferie for halvandet år siden, og således kan mange eksterne faktorer have spillet ind på familiernes både positive og negative udvikling siden dengang. Det er en usikkerhedsfaktor, der både må tages højde for, men som det i sagens natur heller ikke har kunnet undgås, da det ikke havde været meningsfuldt at undersøge langsigtede effekter blandt familier, der netop var vendt hjem fra ferieopholdet.

I forlængelse heraf er det på sin plads at nævne, at både i spørgeskemaundersøgelsen og i de interviews, der er blevet gennemført, giver nogle af feriegæsterne udtryk for, at det kan være svært at forholde sig til ferien som udslagsgivende faktor, da ferien ligger langt tilbage i tiden. Når det er sagt, så giver mange familier også udtryk for, at ferien har haft betydning og ved at kigge samlet på familiernes besvarelser, kan der, så længe man er opmærksom på ovenstående, fint tegnes et billede af, hvad ferieopholdet kan have af effekter for familien – og så på den længere bane.

Baggrundsoplysninger om familierne

I henhold til spørgeskemaundersøgelsen har der været en overrepræsentation af kvinder i Feriebyen sommeren 2014 (89 pct.), hvilket stemmer overens med de deltagerlister, evaluator har haft adgang til og med FolkeFerieFondens betragtninger om, at det særligt er enlige mødre, der gæster Feriebyen sammen med deres børn.

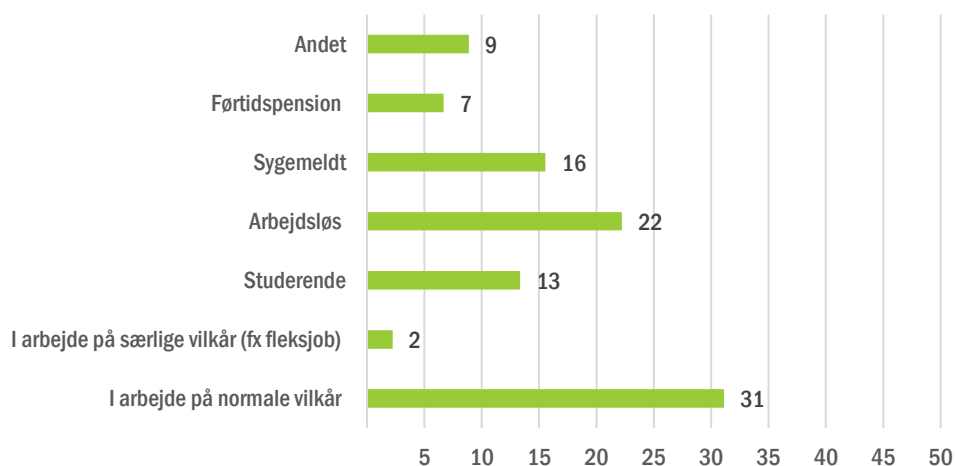
Den yngste deltager i spørgeskemaundersøgelsen er 27 år og den ældste er 53 år, mens gennemsnitsalderen ligger på 39,2 år. Gennemsnitsfamilien havde 2,1 barn med på ferien, mens enkelte familier havde helt op til fem børn med.

Jobsituation

I spørgeskemaundersøgelsen er familierne blevet spurgt ind til deres jobsituation. Af figuren nedenfor ses det, at knap en tredjedel (31 pct.) er i arbejde på normale vilkår og nogle er studerende (13 pct.). Herudover kendetegnes gruppen hovedsageligt ved at være midlertidigt

eller permanent uden for arbejdsmarkedet, idet de enten er arbejdsløse (22 pct.), sygemeldte (16 pct.) eller på førtidspension (7 pct.). Af fritekstbesvarelserne fremgår det, at kategorien 'andet' dækker over invalidepension, deltidsjob og en kombination af arbejde og studier.

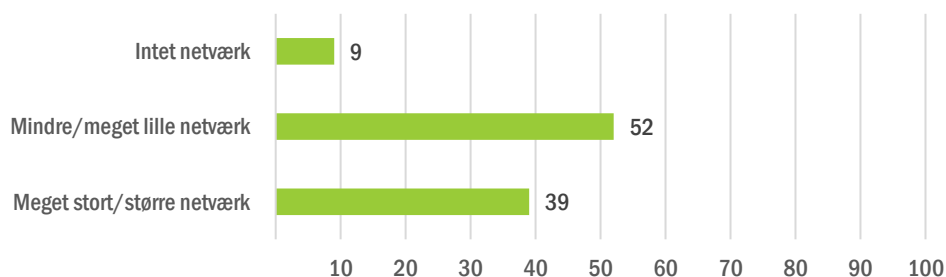
Figur 1. Hvordan er din jobsituation? Pct. (N=46)

Netværk

I tråd med øvrig viden om udsatte og sårbare familier, er det kendetegnende for godt halvdelen (52 pct.) af familierne, som har besvaret spørgeskemaet, at de beskriver deres sociale netværk som værende et mindre eller et meget lille netværk. Endvidere angiver knapt hver tiende (9 pct.), at de slet intet netværk har. Disse karakteristika ved familiernes netværk er netop årsagen til at tovholdere og frivillige tillægger det sociale aspekt ved ferien og udviklingen af sociale kompetencer en stor betydning i spørgsmålet om, hvilket udbytte samt hvilken læring familierne skal kunne tage med sig hjem fra ferien.

Figur 2. Hvordan vil du beskrive dit netværk? Pct. (N=46)

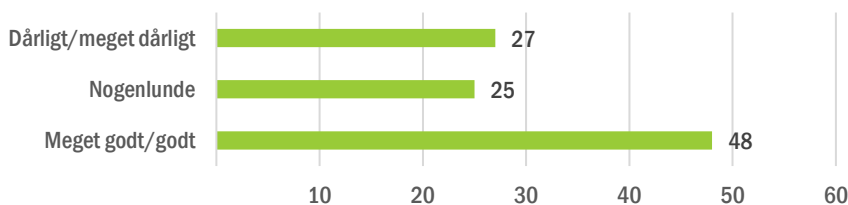

Helbred

Hovedparten af familierne beskriver deres helbred som meget godt, godt eller nogenlunde (i alt 73 pct.). Der er imidlertid også godt en fjerdedel af familierne, hvor helbredet beskrives som

meget dårligt eller dårligt, hvilket svarer godt overens med, at en nogenlunde tilsvarende andel har svaret, at de er sygemeldte eller på førtidspension.

Figur 3. Hvordan vil du beskrive dit helbred? Pct. (N=46)

Hertil kommer, at 23 pct. af familierne angiver, at der er helbredsproblemer blandt familiens børn. Analysen viser, at der er et vist sammenfald mellem forældres og børns helbred. Således ser det ud til, at familier hvor den voksne har helbredsproblemer i højere grad end andre familier er udfordret af helbredsproblemer blandt børnene.

Forudgående erfaring med ferie

Familierne er omtrent ligeligt fordelt mellem familier, der aldrig har været på ferie med deres barn/børn forud for ferien i Feriebyen i 2014 og familier, der har været på ferie med deres barn/børn en eller flere gange tidligere. Svarene peger i retning af, at nogle familier befinder sig i en permanent vanskelig økonomisk situation, mens andre måske har været bedre stillet tidligere, men nu er trængt økonomisk. Det kunne fx tænkes at være pga. sygdom, ledighed, ændrede regler for overførselsindkomst og lignende.

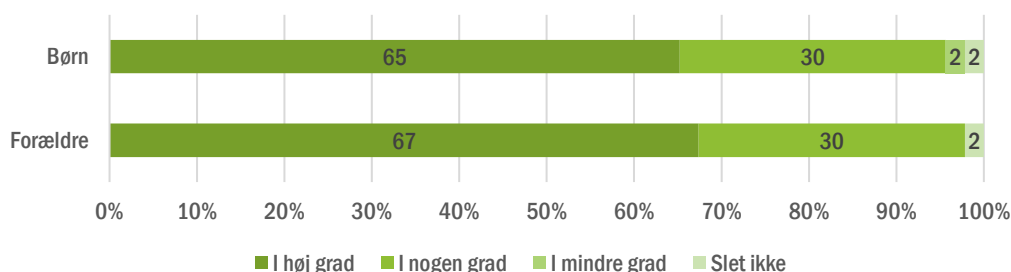
"Børnene og jeg havde tid til familiehygge og at være væk fra det hjemlige. Vi havde en rigtig hyggelig ferie sammen for første gang" (feriedeltager)

En meget stor andel af familierne (94 pct.) svarer, at 2014 var første gang, de var på ferie i Helsingør Ferieby. Kun 4 pct. svarer, at de har været i Feriebyen en enkelt gang forud herfor, og en enkelt familie har været der flere gange før. Til gengæld svarer godt en tredjedel (35 pct.) af familierne, at de også var på ferieophold i Feriebyen i 2015, hvilket indikerer, at de samarbejdende organisationer ikke har en strikt politik omkring gengangere på ferien, så længe familierne opfylder de opstillede økonomiske kriterier for at modtage feriehjælp.

Familiernes forventninger til ferien og vurdering af udbytte i tilbageblik

Overordnet set giver feriegæsterne en flot vurdering af ferien i tilbageblik. Hele 67 pct. vurderer, at ferien i høj grad levede op til deres forventninger, og lige knap den samme andel (65 pct.) mener, at ferien også i høj grad levede op til deres børns forventninger.

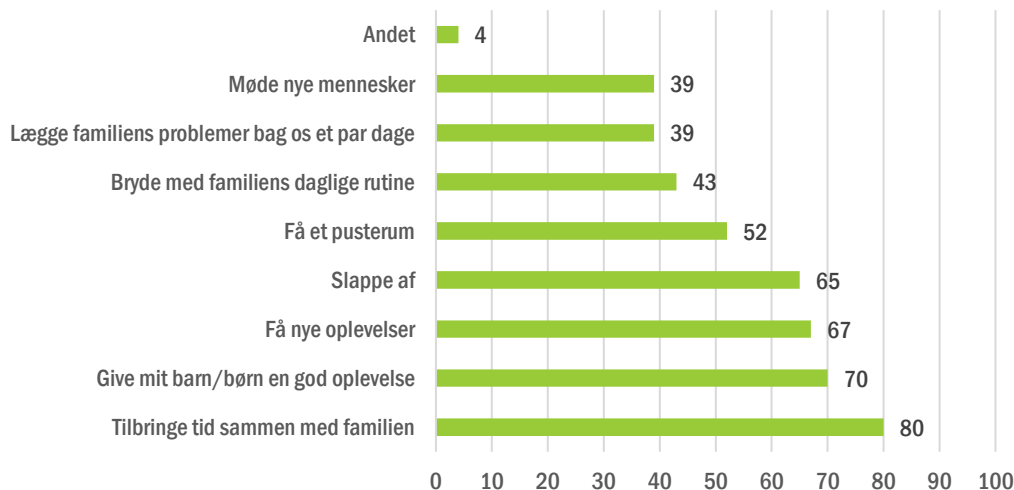
Figur 4. I hvilken grad levede ferien op til dine/dine børns forventninger? Pct. (N=46)

Samlet set mener hele 97 pct., at ferien i høj eller nogen grad levede op til deres forventninger, og alene dette resultat fortæller os, at ferien – om end den ligger langt tilbage – stadig værdsættes højt af familierne.

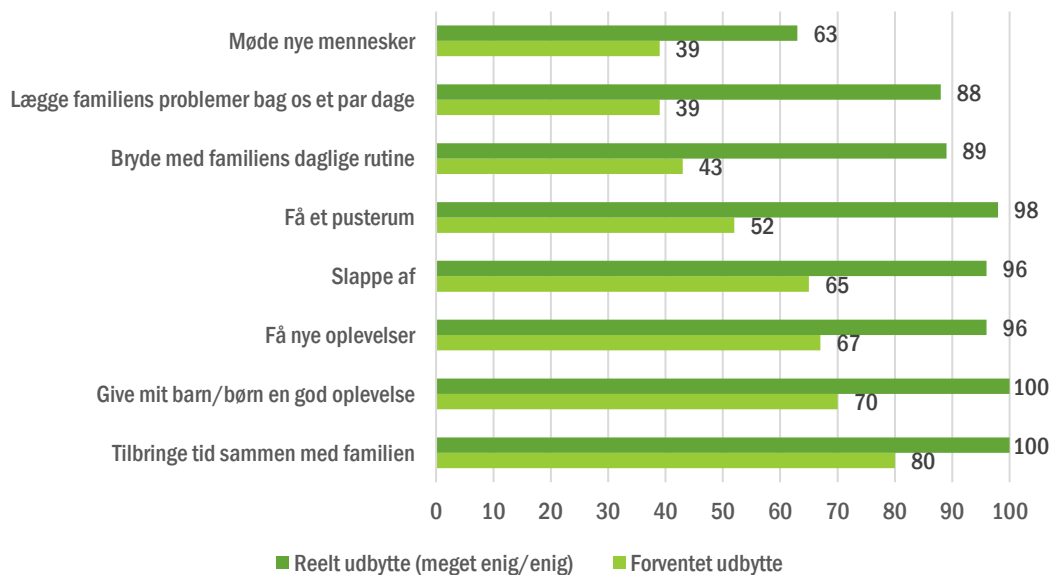
Når der går mere i dybden med hvilke typer af forventninger familierne giver udtryk for, at de havde forud for ferien, ses det, at der var mange forskellige forventninger i spil, men at særligt parametre relateret til afslapning (65 pct.) samt oplevelser (67/70 pct.) og samvær med familien (80 pct.) er noget, som mange husker at have forventet.

Figur 5. Hvad var dine forventninger til ferien i Helsingør Ferieby 2014? Pct. (N=46)

I figuren nedenfor sammenholdes familiernes forventninger til ferieopholdet i 2014 med deres oplevelser af det reelle udbytte af ferien. Her er familierne blevet bedt om at tænke tilbage på ferien i 2014 og vurdere, hvor enige eller uenige de er i, at deres forskellige forventninger til ferien blev imødekommet.

Figur 6. Forældrenes forventninger sammenholdt med udbytte. Pct. (N= 46)

På samme måde som det blev set i midtvejsevalueringen, er det også tilfældet for familierne, der gæstede Feriebyen i 2014, at de forventninger de havde forud for ferien blev overgået af det reelle udbytte. I forhold til samtlige af de listede parametre er andelen, der svarer, at de er meget enige eller enige i, at det var tilfældet på ferien, større end andelen, der havde forventet, at det ville være tilfældet. Eksempelvis forventede 67 pct. af familierne, at de ville få nye oplevelser på ferien, mens 96 pct. vurderer, at de rent faktisk fik nye oplevelser på ferien.

Sammenlignes der med forventninger og udbytte i midtvejsevalueringen fra 2013, ses det, at forventningerne dengang blev sat lidt højere, mens det oplevede reelle udbytte ligger på niveau for de fleste parametre. En parameter, der skiller sig lidt ud, er imidlertid spørgsmålet om, hvorvidt familien har oplevet at lære nye mennesker at kende. Her svarede 88 pct. i 2013, at de havde mødt nye mennesker, mens det her i 2015 blot er 63 pct., der vurderer, at de lærte nye mennesker at kende på ferien i 2014. Dette kan imidlertid skyldes, at det i slutevalueringen er familier fra boligselskaber, der har besvaret spørgeskemaet, og at en del af disse familier af indlysende grunde kender hinanden i forvejen.

Afslapning, afbræk fra hverdagen og pause fra rutiner og bekymringer

En meget stor andel af familierne vurderer, at de på ferien fik mulighed for at slappe af (96 pct.), fik et pusterum (98 pct.) og fik mulighed for at bryde med familiens daglige rutiner (89 pct.) samt at lægge familiens problemer bag sig i et par dage (88 pct.).

"Vi fik en ferie sammen med tid til hinanden, og hvor vi kom væk fra hverdagens larm og problemer. Vi har været på ferie sammen før, men det er mange år siden og det var en anden slags ferie" (feriedeltager)

Både af interviews og fritekstbesvarelser fremgår det, at familierne tillægger Feriebyens beliggenhed i naturen stor betydning for følelsen af at kunne slappe af, puste ud og hygge sig sammen som familie og sammen med andre familier. Flere nævner, at der i Feriebyen var fred og ro, og at det faktisk, at Feriebyen ligger for sig selv og væk fra byens trafik og larm i

opgangen, bidrog til en følelse af både indre ro og nærvær. Samtidig bidrog det til oplevelsen af at kunne lægge afstand til hverdagsproblematikker, som fx stram økonomi, idet hovedparten af aktiviteterne og oplevelserne i Feriebyen er gratis, hvorfor det ikke er nødvendigt at tænke økonomi på ferien i samme grad som i dagligdagen.

"Vi skulle ikke tænke på økonomi i samme grad. På den måde kunne vi slappe mere af og få råd til de små ting på turen" (feriedeltager)

Selvom det er målet, at både familiernes voksne og børn deltager i Feriebyens aktiviteter, giver nogle af familiernes voksne udtryk for, at det var afstressende for dem, at de selv havde muligheden for at slappe af, mens børnene hyggede sig og deltog i aktiviteter. Dette skal ses i lyset af, at mange er enlige forældre og derfor i hverdagen er alene om at aktivere deres børn, samtidig med at økonomien sætter begrænsninger for, hvor meget de kan komme ud af deres lejlighed og få nye oplevelser. Af samme grund oplevede flere det som en lettelse at få en timeout samtidig med, at de kunne observere deres børn have det sjovt og opleve succes i det sociale samspil med andre børn. Sidstnævnte fremhæves som særlig vigtigt, idet flere af feriedeltagerne fremhæver, at deres børn har problemer og oplever mobning i skolen.

"Det var et skønt område, hvor jeg kunne stresse af, og nyde at der var så mange aktiviteter sat i værk, så jeg ikke skulle bekymre mig om at underholde min datter hele tiden" (feriedeltager)

Enkelte familier peger desuden på, at helbredsproblemer og diagnoser blandt børnene nødvendiggør en skemalagt og rutinepræget hverdag, hvorfor ferieoplevelsen gav et tiltrængt brud med rutinerne og strukturerne i dagligdagen.

"Det bedste for os var at få en god familieoplevelse og at komme lidt væk fra en hård skemalagt hverdag med mange rutiner, da begge børn har diabetes og diagnoser som blandt andet autisme, ADHD og angst. På ferien kunne vi nyde hinanden på en anden måde og få nogle gode oplevelser, som vi kigger tilbage på med glæde" (feriedeltager)

Afslutningsvis er flere af familierne inde på, at det at have fået muligheden for at slappe af og komme væk fra hverdagen betød, at der på ferien blev tanket energi op og oparbejdet et overskud, som familierne har nydt godt af i tiden efter ferien.

"Man har en helt anden energi med sig hjem. Man er selvfølgelig træt sidst på ugen, men når man kommer hjem, så har man en helt ny energi. Det er som om, der er mere overskud til noget end man ellers har haft. For ellers er dagene meget det samme og det samme. Kroppen er træt efter ferien, men på det mentale plan har man fået mere energi" (feriedeltager)

Nye oplevelser og fælles minder

Som vist i figur 6, stod det at få nye oplevelser og at kunne give sine børn nye oplevelser højt på forventningslisten til ferien og stort set samtlige feriedeltager markerer nye oplevelser for børn og voksne som et reelt udbytte af ferien, som de i høj grad kan tilslutte sig.

Af fritekst og interviews fremgår det, at de nye oplevelser dækker både over Feriebyens aktiviteter, udflugter som organisationerne selv arrangerede, samt de initiativer feriegæsterne egenhændigt tog til at opleve ting på ferien. Familierne giver alle udtryk for, at det havde stor betydning for dem at opleve noget uden for hjemmets fire vægge, og at ferien og oplevelserne her spillede en afgørende rolle for familiernes – og særligt børnenes – oplevelse af 'normalitet'.

"Ferien har betydet, at min søn også kan være med i fællesskabet via klassekammeraterne... at han også kunne komme hjem og fortælle, at vi var ude og opleve noget og deltog i nogle fede aktiviteter" (feriedeltager)

Denne funktion af ferien fremhæves også af tovholderne, der ser, at ferien spiller en væsentlig rolle i kraft af, at børnene efter endt ferie kan føle sig ligesom de andre børn.

"Selve det at komme afsted og væk, det har en betydning i sig selv også. Uanset hvor man kommer hen, at man er væk fra den by, man bor i. Og børnene kan så fortælle, når de kommer i skole, når alle de andre børn fortæller hvor de har været henne, at de har været på ferie der og der. De her børn har normalt ikke mulighed for at komme på ferie, men så har de også noget at fortælle og er i hvert fald ikke udsat på den måde, at de ikke har noget at sige. Så er man ligesom de andre. De andre børn ved jo ikke, at det er noget de får forærende" (tovholder)

I denne forbindelse påpeges det af nogle, at dette ikke nødvendigvis kun er en umiddelbar følelse, men også en følelse som kan tænkes at følge børnene gennem livet.

En mor fortæller endvidere i et interview, at hun ikke var opmærksom på det forud på ferien, men at hun efter ferien kunne mærke, at der for hende var 'en masse dårlig samvittighed, der forsvandt', da hendes barn kunne komme tilbage til skolen og fortælle om en ferie og nogle oplevelser, som hun ellers ikke havde været i stand til at give ham grundet dårlig økonomi.

"Vi har ikke bare sådan råd til at tage på ferie ellers, så der var også en masse dårlig samvittighed, der forsvandt, som jeg måske ikke havde lagt så meget mærke til, at jeg gik rundt med" (feriedeltager)

En del af familierne fortæller, at ferien har været med til at udvide deres horisont. Flere nævner, at de har lært Danmark bedre at kende i og med de har besøgt en landsdel eller steder i Danmark, de aldrig tidligere har besøgt. Andre giver udtryk for, at de på ferien fik kulturelle oplevelser og mulighed for at besøge attraktioner og seværdigheder. Oplevelser som familiernes økonomi normalt ikke levner plads til.

"Mine børn bor i en lille jysk by og fik en fornemmelse af, hvad København er, og at der er mange flere mennesker end de regnede med. Vi taler ofte om de steder, vi var" (feriedeltager)

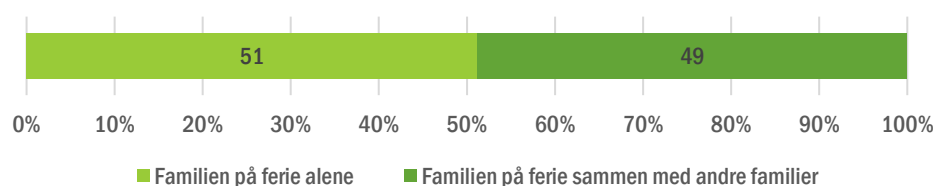
Sidst men ikke mindst fremhæver flere, at ferien tjente en vigtig funktion, idet den i tiden efter udgør en fælles reference samt giver familien noget at tænke tilbage på og mindes sammen.

"Det er en ferie, vi stadig taler om, og det kommer vi til at gøre i mange år. Jeg tog en bunke billeder deroppe, og ind imellem kigger vi på dem, taler om dem og mindes de ting, der var der" (feriedeltager)

Tid sammen med familien

Noget af det familierne forud for ferien i 2014 allermest forventede sig var at tilbringe tid sammen med familien (80 pct.), og samtlige familier, der har besvaret spørgeskemaet, udtrykker også, at tid sammen med familien var et reelt oplevet udbytte af ferien (100 pct.). Ferien i Helsingør Ferieby var den eneste feriemulighed for familierne i undersøgelsen, og en del giver udtryk for, at hvis de havde kunnet vælge frit, ville de have valgt en ferie, hvor familien var alene fremfor sammen med andre familier.

Figur 7. Hvis du frit kunne vælge om familien skulle på ferie alene eller sammen med andre familier, hvad ville du så vælge? Pct. (N=46)

Som figuren viser, er familierne nogenlunde ligeligt fordelt mellem familier, der ville foretrække en ferie alene (51 pct.) eller en ferie sammen med andre (49 pct.). Resultatet skal ses i lyset af, at mange af familierne oplever en presset hverdag, og det at få kvalitetstid sammen som familie står derfor højt på ønskelisten. Hertil kommer, at en del af familierne har et meget begrænset eller slet intet netværk, hvilket betyder, at de er utrænede i at indgå i sammenhænge med mange andre mennesker og at dette både kan virke udfordrende og angstprovokerende for nogle.

"Det var godt for os at komme væk og bryde rutinen og få nye oplevelser. Vi følte os privilegerede, men vi magtede ikke rigtig de andre på daværende tidspunkt" (feriedeltager)

Alligevel viser slutevalueringen i tråd med midtvejsevalueringen, at mange af familierne nyder samværet med andre familier, ligesom flere nævner, at de finder en stor tryghed i at kunne være alene med familien sammen med andre. Her ser familierne, at Feriebyens indretning med de mange individuelle huse gør det muligt at have alenetid med familien *samtidig* med, at de kan byde ind på fællesskabet i det omfang, de har lyst og overskud. I denne forbindelse nævner flere også, at det var rart for dem, at der ikke var nogen tvang om at skulle indgå i fællesskabet eller i de specifikke aktiviteter.

"Vi havde en dejlig afslappende uge, hvor vi nød at være alene og sammen med andre. Det var dejligt for os, at vi havde muligheden for, selv at melde til og fra" (feriedeltager)

I tråd med ovenstående fremhæver enkelte af tovholderne også, at familierne kan have meget forskellige behov og ønsker i forhold til socialisering. Nogle familier kan have et primært behov, der handler om en styrkelse af familiens interne bånd, mens andre familier kan have behov for at mærke, at de er en del af et fællesskab og eventuelt få udvidet deres netværk. Og andre familier igen kan have behov for begge dele.

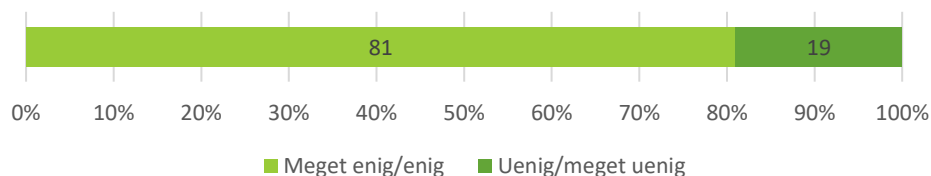
"Jeg bliver også nødt til at sige, at der er ikke nogen tvang nogle steder, så hvis der er nogen, der har fået hus og siger, at de ikke har brug for at være sammen med andre end dem selv, så må de også det. Det vigtigste er at folk får rekreatet sig, det næst vigtigste det er så netværket, så det er prioriteringen" (tovholder)

Ifølge tovholderen i ovenstående citat er det vigtigt, at familierne får lov til at være på ferie på den måde, de selv ønsker, og at der ikke er noget pålæg om socialisering, hvis det primære behov er at skabe samling på familien. Samtidig påpeges det, at familiens interne rekreation netop kan være en forudsætning for, at familien kan forventes at ville tage nye mennesker ind.

"Det vigtigste var, at mine drenge og jeg kom hinanden nærmere. Vi nød at være væk hjemmefra i en uge" (feriedeltager)

Uanset de divergerende behov og ønsker blandt familierne med henblik på styrkelse af familiernes bånd indadtil og udadtil, giver en stor andel af familierne udtryk for, at ferien var meget værdifuld for dem i forhold til at opleve nærvær og kvalitetstid med familien. Familierne understreger den store glæde, der ligger i at være sammen i en anden kontekst end den hverdagslige, og fortæller, hvordan dette har været med til at styrke familiens interne bånd, sammenhold og sammenhængskraft. Faktisk er tid sammen med familien noget af det, flest nævner som svar på spørgsmålet om, hvad det vigtigste var, de kunne tage med sig hjem fra ferien.

Figur 8. Hvor enig eller uenig er du i, at familien i Helsingør Ferieby i 2014 har givet jer et bedre sammenhold som familie? Pct. (N =46)

Ovenstående figur viser, at hele 81 pct. næsten halvdelen år efter ferien giver udtryk for, at ferieopholdet var medvirkende til et bedre sammenhold i familien. Når familierne skal beskrive, hvordan sammenholdet kommer til udtryk i hverdagen den dag i dag, fortæller de for eksempel, at de er kommet tættere på hinanden, står bedre sammen i dårlige tider, er blevet bedre til at tale sammen og sætter mere pris på den tid, de har sammen som familie. Her kan man altså virkelig tale om en langsigtet effekt af ferieopholdet.

"Vi sætter mere pris på den fritid vi har sammen, fordi vi har opdaget, at man ikke behøver lave eller prøve dyre ting eller steder for at opleve noget godt" (feriedeltager)

Nye relationer på ferien

En væsentlig målsætning, som både FolkeFerieFonden og tovholdere fra de samarbejdende organisationer giver udtryk for at have, er at ferien i Helsingør Ferieby skal bidrage til at styrke familiernes sociale netværk. Af samme grund er det centralt for slutevalueringen at se på, om familierne får skabt sig nye relationer på ferien og hvorvidt disse varer ved efter hjemkomsten.

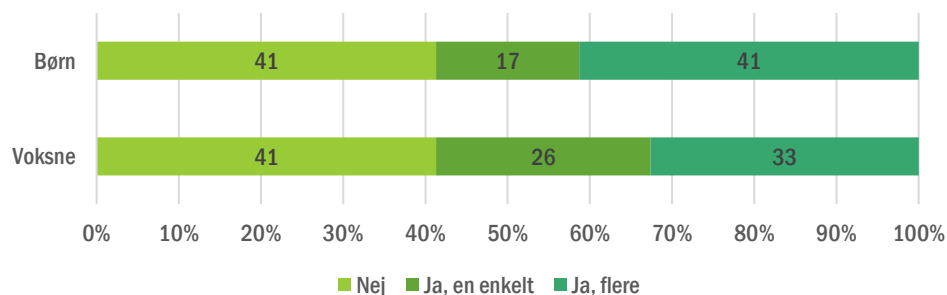
"Jeg planlægger helt klart turen med henblik på at motivere familierne til at skabe en forandring i deres situation. Det er ligesom et mål for mig, at jeg får familierne til at danne netværk, så de bliver mindre isolerede i deres hjem og børnene har nogle de kan lege med, så vi undgår konflikter, når de er sammen på legepladsen eller ude i gården, eller hvor de nu er. Så de får nogle fælles positive oplevelser, som de så kan bruge som basis for at de kan være venner og fungere herude [i boligområdet]" (tovholder)

Det skal fremhæves, at resultaterne omkring nye relationer på ferien bør ses i lyset af rapportens tidligere betragtninger om, at nogle af familierne allerede kendte hinanden forud for ferien, og ligeledes i lyset af ovenstående betragtninger om, at nogle familiers ønsker og behov på ferien rettede sig mod at skabe samhørighed i familien snarere end at etablere nye relationer. Begge pointer er vigtige at have med i læsningen af resultaterne omkring nye bekendtskaber på ferien.

"Det er bare anderledes er deroppe, for man kommer ind på livet af folk på en helt anden måde. Der er som om, der er en eller anden knap inde i hovedet: Så, nu er man på ferie, og så kan man slappe af og sænke paraderne. Bare være sig selv og invitere andre ind til at møde sig selv" (feriedeltager)

Nedenstående figur viser, at 59 pct. af familierne i spørgeskemaundersøgelsen vurderer, at børn og voksne i familien lærte en eller flere børn og voksne at kende fra andre familier på ferieopholdet. Den viser også, at børnene i lidt højere grad vurderes at have stiftet flere nye bekendtskaber end de voksne.

Figur 7. Lærte du eller dit barn nogen andre voksne eller børn at kende på ferien, som du/de ikke kendte i forvejen? Pct. (N = 46)

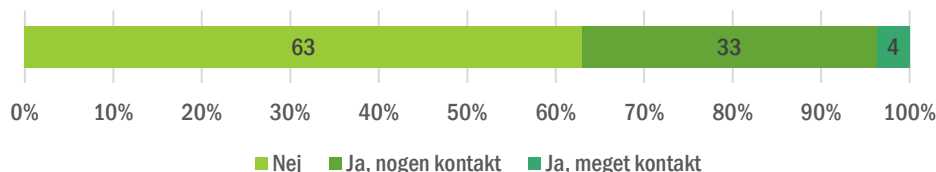
"Vi lærte en masse nye mennesker at kende, som vi stadigvæk kender den dag i dag. Så der blev bygget nogle venskaber op, og fordi hytterne ligger så tæt, så var vi også meget henne hos de andre og sidde om aftenen" (feriedeltager)

I tråd med citatet ovenfor fortæller flere af interviewpersonerne om at have lært nye mennesker at kende i Feriebyen, og at det har været betydningsfuldt for dem at få kontakt til andre mennesker, at lære nye mennesker at kende samt at se deres børn etablere nye relationer og have det sjovt med de andre børn på ferien.

Vedligeholdelse af de nye relationer

Blandt de deltagere i spørgeskemaundersøgelsen, som svarer, at de etablerede nye relationer på ferien, giver 37 pct. udtryk for, at de har bevaret kontakten med de nye relationer efter hjemkomsten fra ferien.

Figur 8. Har I haft kontakt til hinanden, siden I var i Helsingør Ferieby i 2014? Pct. (N = 27)

Da det kun er voksne, som har svaret, at de har bevaret kontakten med de nye bekendtskaber, der er blevet spurgt ind til kontaktens form, er datamaterialet lidt spinkelt på dette område. Der tegner sig imidlertid et billede af, at særligt feriens voksne deltagere har været i kontakt, og at dette både har været i form af fysiske møder samt via mail og sociale medier.

Når børnene i mindre grad har bevaret kontakten er det væsentligt at bemærke, at en meget stor andel af børnene på ferien er for små til at have fx profiler på sociale medier, egen telefon, mailkonto osv. Børnene er således i høj grad afhængige af deres forældres hjælp til at vedligeholde kontakten med de nye venner, og som det blandt andet fremgår af næste afsnit, kan forskellige årsager spille ind på, om det lykkes børn og voksne at vedligeholde de kontakter, som etableres på ferien.

Betydningen af geografisk nærhed

Af både interviews og fritekst fremgår det, at der er familier, som formår at vedligeholde kontakten efter ferien til trods for, at de bor forskellige steder i Danmark.

"Vi fik nye venner deroppe, som godt nok bor et andet sted i landet, men vi ser dem stadig, i hvert fald to gange om året. De har også børn, der har samme alder som vores. Det er en familie, der er lidt i samme situation som os. Så det skaber noget kontakt, at vi er i samme båd" (feriedeltager)

I tråd hermed fortæller tovholdere om kendskab til familier, der bevarer kontakten trods geografiske forskelle, og en tovholder kan sågar berette om familier fra forskellige steder i landet, der efterfølgende har byttet bolig i ferien, så alle har kunnet få en ferieoplevelse til lave omkostninger.

"Jeg kender til nogen, som har lavet feriebytte-bolig, hvor de har byttet bolig på tværs af Jylland og København, og jeg ved også, at nogen har besøgt nogle andre, så der bliver skabt nogle kontakter, det er helt sikkert. Så den målsætning kommer også i spil" (tovholder)

For både børn og voksne gælder det imidlertid, at det har en betydning for den efterfølgende relation, om familierne er geografisk placeret tæt på eller langt fra dem, de har lært at kende på

ferien. Eksempelvis ses det, at familier fra det samme boligområde eller sogn har bedre forudsætninger og muligheder for at vedligeholde kontakterne, som blev etableret på ferien.

"Vi var tre, der var sammen de fleste aftener deroppe og sad og spillede kort... Den ene ser jeg jævnligt, og den anden laver jeg fx aftaler med om at mødes nede i byen ind imellem" (feriedeltager)

Af interviewene fremgår det, at det ikke er en selvfølgelighed, at feriedeltagere fra det samme boligområde kender hinanden forud for ferien, og der ses eksempler på familier, som bor i det samme boligområde, men som først mødte og lærte hinanden at kende på ferien. Blandt andet fortæller en mor, at hendes døtre på ferien fik nye venner fra deres eget boligområde, og at børnene nu kender hinanden godt og stadig leger sammen. Datteren på 9 år fortæller selv:

"Jeg fik mange gode, nye venner og jeg vidste slet ikke, at de boede der, hvor jeg boede. Men nu leger vi sammen og er nogle gange ovre hos hinanden" (pige, 9 år)

En anden interviewperson fra et boligområde fortæller, at selvom bekendtskaberne fra ferien ikke har udviklet sig til tætte relationer, så har ferien betydet, at feriedeltagerne nu hilser på hinanden og spørger til hinandens ve og vel, når de støder på hinanden hjemme i boligområdet. På samme måde har også tovholderne iagttaget, hvordan ferien har haft betydning for boligområdet's sammenhængskraft, idet den har øget familiernes kendskab til hinanden og har været med til at give nogle af områdets børn og voksne en fælles referenceramme.

"Jeg kan se, at nogle af de familier der var afsted sammen i 2014, de ses stadigvæk efter ferien og børnene leger godt sammen. Vi har en ungdomsklub, hvor børnene mødes, og så har de jo ligesom også en fælles oplevelse, der har rystet dem sammen og så fungerer det bedre" (tovholder)

Grundet den geografiske nærhed for deltagerne fra eksempelvis samme sogn eller boligområde er der således her særligt gunstige betingelser for at vedligeholde relationerne efter ferien. Ikke mindst fordi der i disse sammenhænge ofte vil være særlige fora eller naturlige mødesteder, som kan være med til at understøtte relationerne, som er opstået på ferien.

Betydningen af at møde andre i samme situation

Noget af det familierne lægger stor vægt på både i interviews og fritekst til spørgeskemaundersøgelsen er, at det var givtigt for dem at få lov til at tilbringe ferien sammen med andre i samme situation som dem selv.

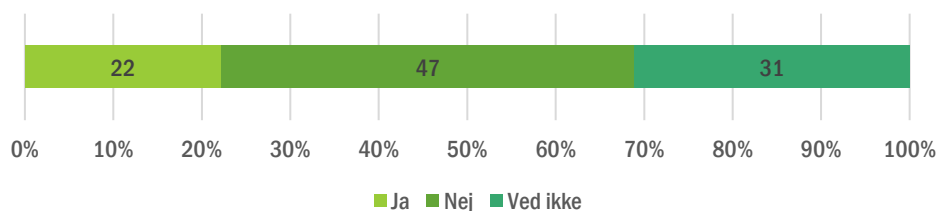
"Det var spændende at møde andre mennesker i lignende situation med børn. Man kunne nemt relatere til hinanden" (feriedeltager)

At alle familier havde vanskelige økonomiske kår betød, at de mødtes på lige fod og nemt kunne relatere til og spejle sig i hinanden. For en del af familierne betød dette, at de ikke oplevede det samme pres, som de nogle gange oplever i mødet med nye mennesker, hvor samtalerne hurtigt kan komme til at handle om 'hvad børnene har og hvilke aktiviteter, de går til'.

"Det, der gjorde det til en succes at være der var samværet og sammenholdet. Man lærte nogle mennesker at kende, som var åbne over for at skulle fortælle om deres livssituation, så man forstod hinanden, hvor man stod henne og hvad man har været igennem. Sammenhold var der i hvert fald. Man var ikke bange for at skulle være anderledes, man var ligesom alle andre" (feriedeltager)

I tråd med citatet ovenfor oplevede flere familier, at det fælles udgangspunkt gjorde det nemmere at åbne sig op over for og dele erfaringer med hinanden. For omkring en femtedel af familierne betød samværet med de andre familier endvidere, at de efterfølgende har kunnet finde inspiration til nye måder, de selv kan være sammen på som familie.

Figur 9. Blev du i Helsingør Ferieby i 2014 inspireret af samværet med andre familier til nye måder I kan være sammen som familie på? Pct. (N=46)

En mor fortæller i et interview, at hun var meget begejstret for fællesskabet og åbenheden blandt familierne i Helsingør Ferieby, og at oplevelsen stod i klar kontrast til et tidligere ferieophold i et badeland, hvor hun aldrig lærte de andre familier at kende.

"Vi har også været på ferie i et badeland, men der var slet ikke noget socialt, man lavede sine egne ting. Det var meget lukket, synes jeg, der var ikke lavet noget fælles på samme måde. Jeg hilste på nogle andre to gange, men der var slet ikke samme hygge som i Helsingør. Så selvom mange nok ville foretrække badelandet, ville jeg til hver en tid foretrække Helsingør Ferieby. Det er også 10 gange mere børnevenligt og meget mindre stressende" (feriedeltager)

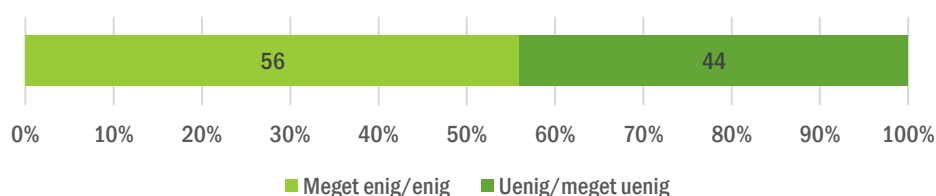
Andre interviewpersoner giver udtryk for, at det at skabe kontakt til familier i samme livssituation som dem selv, fik dem til at åbne sig op omkring deres egen situation for første gang, hvilket bragte nogle længerevarende perspektiver med sig, da de som følge af oplevelsen i Helsingør Ferieby har haft nemmere ved at være sig selv og åbne op om deres situation til andre. Som moderen fortæller i citatet nedenfor, har ferien gavnet hende, da det har givet hende en tryghed at vide, at der også er andre familier, der har det svært, hvilket også har været med til at mindske den følelse af skam, som hun tidligere bar rundt på.

"At møde andre folk i samme situation som én selv har også betydning, når man kommer hjem igen. For nu er jeg slet ikke bange for at skulle fortælle folk, at vi har været igennem denne her krise med økonomiske problemer, og jeg tør godt at fortælle, hvordan vi står nu. Det kunne jeg ikke før, der følte jeg skam, men nu har jeg set, at andre har samme problemer, og at vi er ikke de eneste i Danmark, der har haft de her problemer med fyringer og sygdom. Og vores børn har fået stor forståelse for, at der også er andre familier og børn, der mangler penge

ligesom os. Vi er blevet mere åbne og er ikke bange for at stå frem og sige: 'Sådan er livet og vi er nogle af dem, der er blevet ramt af det' (feriedeltager)

I det hele taget fortæller flere af familierne, at ferien i Helsingør Ferieby har betydet, at de har lært at være mere åbne over for nye mennesker og fået mere mod, generelt set, på at møde nye mennesker.

Figur 10. Hvor enig eller uenig er du i, at familien i Helsingør Ferieby i 2014 har givet jer mere mod på at møde nye mennesker? Pct. (N=46)

Som figuren oven for viser, er over halvdelen af deltagerne, som var på ferie i Helsingør Ferieby sommeren 2014, meget enige eller enige i, at ferien har haft den langsigtede effekt for familien, at de har fået mere mod på at lære nye mennesker at kende. Når de, som har besvaret spørgeskemaet, svarer alene på egne – og ikke på familiens – vegne, er andelen, der som følge af ferien har fået mere mod på at lære andre at kende, helt oppe på 70 pct.

Slutteligt svarer 30 pct., at det fornyede mod til at være sammen med andre ikke alene bliver ved tanken, men at de også i praksis – oftere end før ferien – realiserer at opsøge nye mennesker. Hertil kommer, at 42 pct. også angiver, at de oftere end før tager initiativ til at se familie eller gamle venner.

Organisationernes opsamling efter hjemkomsten

Der er ikke nogen formel for om og hvordan organisationerne og deres lokale afdelinger samler op på ferien efter hjemkomsten. Hvor nogle organisationer og afdelinger gør et stort arbejde ud af at understøtte og vedligeholde netværket blandt feriedeltagerne gennem eksempelvis udflugter og arrangementer, er andre mere tilbøjelige til at lade det være op til feriedeltagerne at vedligeholde kontakten.

"Vores sogn har efterfølgende løbende sendt indbydelser ud med aktiviteter for os, der var i Helsingør Ferieby. Sidst var det fx en tur, hvor vi var ude at kigge på dyr i havbunden, og vi har været på museer og ude at prøve anderledes sportsgrene. De laver en del aktiviteter for os. Det er ikke kun for os, der har været afsted i netop 2014, men også fra andre år" (feriedeltager)

Nogle tovholdere fortæller, hvordan familierne selv etablerer eksempelvis Facebookgrupper, som de bruger til at dele billeder fra ferien og vedligeholde kontakten, og at de har set eksempler på, hvordan sådanne grupper hurtigt udvikler sig til fora, hvor feriedeltagerne fx udveksler gode råd og sætter børnetøj i rotation.

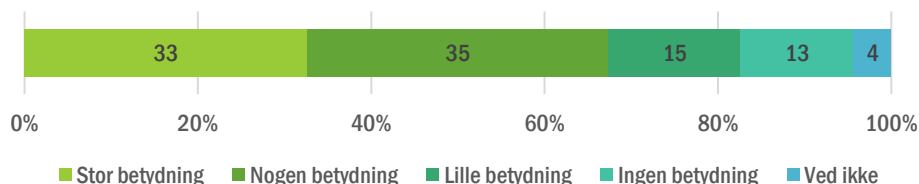
"Det har også haft den effekt, at nogle af dem, der var afsted, de fik oprettet en Facebook-gruppe, hvor de kunne dele billeder og også er begyndt mødes privat" (tovholder)

Som tidligere vist kan der være forskellige barrierer for at vedligeholde kontakten, uanset at ferien for mange har udgjort et betydningsfuldt møde med andre i samme situation. Meget tyder således på, at FolkeFerieFonden kunne være medvirkende til at øge det langsigtede udbytte for en større andel af feriedeltagerne ved at opfordre organisationerne til at lægge en strategi for, hvordan de kan understøtte de nyopståede relationer bedst muligt efter ferien. En sådan strategi ville kunne indebære alt fra udflugter og oplevelser til oprettelse af mail- og telefonlister eller Facebookgrupper. Eller det kunne være noget så simpelt som systematisk at opfordre familierne til, at de allerede inden afgang fra Helsingør Ferieby kunne aftale det næste møde med en eller flere af de familier, de havde mødt under opholdet.

Forandringer i familiens hverdag

I det følgende indsnævres fokus til mere specifikt at omhandle de langsigtede effekter af opholdet i Helsingør Ferieby i 2014. Indledningsvist er familierne på et mere generelt plan blevet spurgt ind til, om det stadigvæk den dag i dag har en betydning for dem at have været afsted på ferie. Som figuren nedenfor viser, er det godt to tredjedele (68 pct.) af de familier, der har besvaret spørgeskemaet, som vurderer, at ferien stadigvæk har stor eller nogen betydning for dem som familie. Dette kan ses som en indikator for, at ferien også sætter sine spor hos familierne på den længere bane.

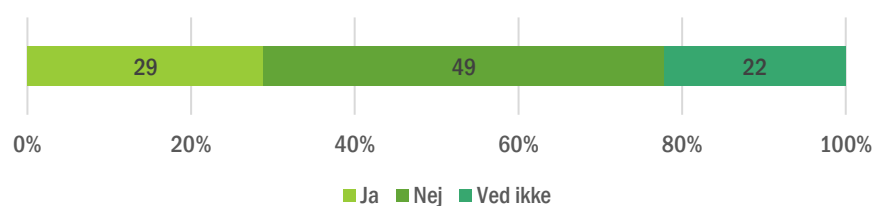
Figur 11. Har det stadig betydning for jeres familie, at I i 2014 var i Helsingør Ferieby? Pct. (N=46)

Som vist tidligere havde ferien en umiddelbar betydning ved eksempelvis at skabe tid sammen for familierne og at give familierne et tiltrængt afbræk fra hverdagsproblematikker og rutiner, ligesom ferien bidrog til oplevelsen af normalitet fx for børnene i skolen. Det er også allerede blevet vist, at ferien på forskellig vis sætter sig mere varige spor hos familierne blandt andet ved at skabe fælles referencer og minder for feriedeltagerne, og for nogle ved at give dem modet til en større åbenhed omkring deres situation og til at opsøge både nye og gamle bekendtskaber.

Af nedenstående figur fremgår det, at 29 pct. af feriedeltagerne tilmed vurderer, at ferien har været den direkte anledning til efterfølgende at ændre på nogle ting i familiens hverdag.

Figur 12. Har ferieoplevelsen i 2014 fået dig til at ændre på nogle ting i jeres families hverdag? Pct. (N=46)

For de fleste er der tale om nogle regulære ændringer i den måde familien er sammen eller møder verden på, men der er blandt deltagerne i spørgeskemaundersøgelsen også et enkelt eksempel på en mor, for hvem ferien gav erkendelsen af, at hun blev stresset af det miljø hun boede i og som siden er flyttet. For hovedparten af de feriedeltagere, der har oplevet ændringer i deres hverdag som følge af ferien, drejer det sig særligt om:

- Ændringer i sammenholdet i familien og familiens måde at være sammen på
- Ændringer i form af større nysgerrighed og åbenhed overfor nye oplevelser
- Ændringer i form af større overskud og øget tiltro til egen handlekraft

I det følgende bliver der kigget nærmere på hver af de tre punkter, som her er blevet fremhævet.

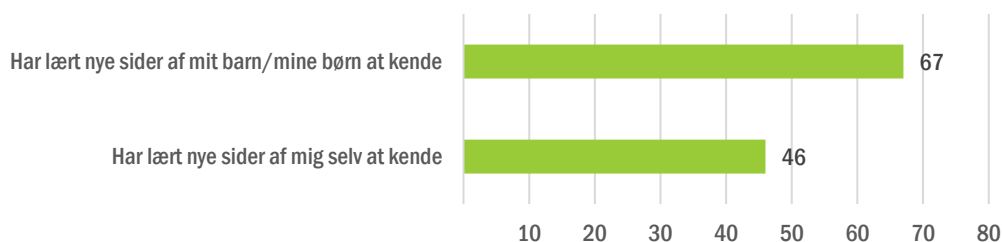
Ændringer i sammenholdet i familien og familiens måde at være sammen på

"Vi vokser som familie, hver gang vi er der. Vi bliver mere åbne og er mere sammen som familie og vores børn er trygge ved at komme og fortælle os hvad, der sker i deres hverdag" (feriedeltager)

Tidligere i rapporten blev det vist, at tid sammen med familien var blandt de største forventninger til ferien, og at samtlige familier også oplevede familietid som et reelt udbytte af

ferien. Samtidig blev det berørt, at familierne fandt, at ferien havde gavnet dem som familie på forskellig vis, og at hele 81 pct. mente, at ferien i Helsingør Ferieby i 2014 havde bidraget til at styrke sammenholdet i familien. Dette uddybes nærmere i det følgende, da ændringerne i familiens måde at være sammen på og et forbedret sammenhold i familien nævnes blandt de vigtigste ting at kunne tage med sig hjem fra ferien blandt hovedparten af feriedeltagerne.

Figur 13. Andelen der er meget enige eller enige i, at de i dag har lært nye sider af sig selv og sit barn/sine børn at kende pga. ferien i Helsingør Ferieby i 2014? Pct. (N=46)

Som figuren ovenfor viser, mener 46 pct. af deltagerne i spørgeskemaundersøgelsen, at de på grund af ferien i Helsingør Ferieby i 2014 har lært sig selv bedre at kende, mens hele 67 pct. mener, at de har lært deres barn eller børn bedre at kende på ferien. Kort sagt har tiden med egen familie og samspillet med de andre familier på ferien været med til at øge familiemedlemmernes kendskab til sig selv og hinanden, idet de har oplevet sig selv og hinanden i en ny ramme og i nogle andre situationer en vanligt.

"Vi har efter hjemkomsten fulgt op på, hvordan det var at være på den tur, og det de melder tilbage er, at det at have fået nogle oplevelser sammen med deres børn, og at børnene har set deres mor i nogle andre omgivelser, hvor hun ikke skulle stå for mad, tøjvask og diskutere samvær med eks-manden... At få lidt fri fra hverdagen gjorde bare, at det var rigtig positivt og glædeligt" (tovholder)

Som nævnt tidligere har den tid familierne oplevede sammen på ferien eksempelvis bevirket, at familiemedlemmerne er kommet tættere på hinanden, er blevet bedre til at tale sammen og sætter mere pris på den tid, de har sammen som familie. Fx fortæller en mor, at en konkret ændring i familiens hverdag som følge af ferien er, at hun i dag har valgt at prioritere anderledes. I dag bruger hun mindre tid på at gøre rent til fordel for mere tid sammen med børnene, og børnene er også i højere grad end tidligere med til at bestemme dagsorden. I lighed med denne mor fortæller flere, at de er blevet bedre til at prioritere ro og nærvær med familien og at sikre tid til leg og snak med børnene. Andre fortæller, at de som følge af ferien er blevet bedre til at skabe nærvær og familietid uden tændt TV og mobiltelefoner.

Som et eksempel på, hvordan forældre har oplevet nye sider af deres børn som følge af ferien, fortæller en mor til et barn med autisme, at ferieoplevelsen i Helsingør Feriebys trygge rammer har gjort hendes søn tryggere ved at indgå i ukendte situationer, og at dette generelt har medført en positiv forandring i familiens møde med nye og uvante situationer. Fordi sønnen havde en god uge i Feriebyen, er det altså efterfølgende blevet lettere for familien at møde verden, ligesom familien i højere grad end tidligere er villige til at udfordre sønnen frem for primært at operere inden for trygge og kendte rammer.

"Vi fik prøvet nogle ting, vi ellers ikke får prøvet i hverdagen, så han er blevet mere sådan villig til ting, som er lidt ukendte, og der er også kommet til udtryk efter vi er kommet hjem. Fx hvis vi skal et sted hen, han ikke kender, så er han mere villig til at tage med og vi forbereder ham selvfølgelig på, hvordan det vil blive for ham. Men vi kan overraske ham mere og vi kan godt tage ham med nogle steder hen uden at fortælle ham, hvad vi skal. Hvor vi kan tage med hele vejen derhen uden at fortælle præcis hvad vi skal, for vi kan sige "Hey... det bliver sjovt" og det kommer faktisk fra den ferie" (feriedeltager)

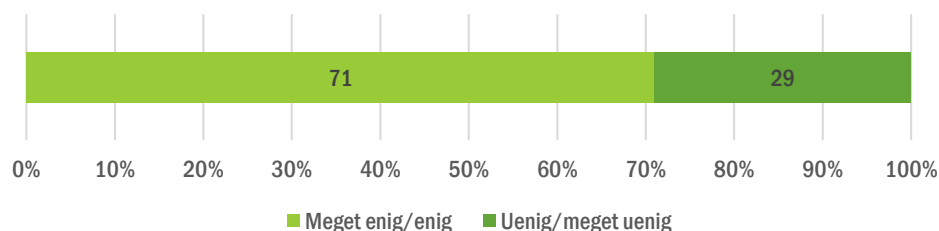
I og med at mange feriedeltagerne bor i byen og ikke har stor erfaring med at tilbringe tid i naturen sammen som familie, giver rigtig mange af feriedeltagerne udtryk for, at Helsingør Feriebys beliggenhed i naturen har gjort det muligt for dem at opleve nye sider af deres børn. For mange af familierne har det altså været øjenåbnende at se deres børn lege i naturen og glædes ved naturen.

"Vi taler stadig om ferien, og bruger også meget det med at sige: "Kan du huske det og det, og det gik jo fint", mest med den ældste, de to andre er lidt for små. Og de er jo udebørn! Det fandt vi meget ud af, da vi var deroppe. Vi bor jo ellers på anden sal, og der er jo ikke lige en have, man kan lukke dem ud i, vel? Det var der deroppe. Så ser man, hvor meget de rigtig gerne vil være ude, når de har muligheden, ikke? Så man lærer lidt mere om sine børn også, vil jeg sige" (feriedeltager)

Som moderen i citatet ovenfor, giver flere af familierne udtryk for en erkendelse af, at deres børn i virkeligheden er 'udebørn', eller er blevet 'udebørn', som følge af ferien. I tråd hermed beretter flere om, at de har ændret i den måde familien er sammen på i dag ved at prioritere at komme mere udenfor, fx ved at benytte naturlegepladser, spejdersteder, gå ture i skoven og på stranden, mv.

"Siden har vi også brugt naturen mere end vi gjorde før. Vi har for eksempel oftere være i skoven og på stranden. Vi har gået ture, samlet kastanjer og blade og lavet plancher" (feriedeltager)

Figur 14. Hvor enig eller uenig er du i, at familien i Helsingør Ferieby i 2014 har givet jer inspiration til at bruge naturen mere? Pct. (N = 46)

Som vist i figuren ovenfor, er der hele 71 pct. af feriedeltagerne, der erklærer sig meget enige eller enige i, at de som følge af ferien i Helsingør Ferieby har følt sig inspireret til at bruge naturen mere. På samme måde svarer 73 pct., at de har været i naturen sammen som familie i tiden siden ferieopholdet i 2014.

Ændringer i form af større nysgerrighed og åbenhed overfor nye oplevelser

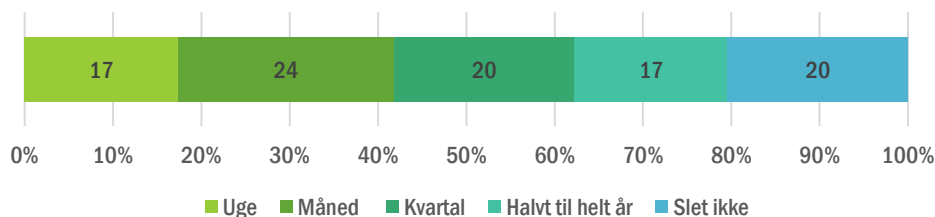
"Vi er blevet mere eventyrlystne efter at vi var afsted, der skal ske noget, så jeg prøver så vidt det er muligt at komme ud og opleve noget til hverdag også. Og det er simpelthen noget, som jeg har fået ud af den tur deroppe, der skal opleves noget nyt, der skal prøves noget nyt" (feriedeltager)

Som tidligere vist, havde familierne særligt forventninger til at ferien i Helsingør Ferieby skulle bibringe dem selv og deres børn nogle nye og gode oplevelser sammen. Nye og gode oplevelser sammen var også et reelt oplevet udbytte af ferien for familierne, og i lighed med citatet ovenfor fortæller flere af familierne om, at ferien har haft den langsigtede effekt, at de er blevet mere eventyrlystne og åbne overfor nye oplevelser. Nogle fortæller endvidere, at de har kunnet mærke at deres egen inspiration til at opleve noget mere er smittet af på børnene, således at der nu er en fælles interesse i familien i forhold til at finde nye oplevelser, der matcher familiens interesser.

En stor del af familierne har i tiden efter opholdet i Feriebyen i 2014 forsøgt at efterleve deres ønske om at få flere nye oplevelser sammen. Med reference til forrige afsnit er der tale om mange forskellige typer af oplevelser, der dækker over alt lige fra ekskursioner til naturlegepladser, kulturelle oplevelser, endagsudflugter til ferier (kun få uden for Danmark).

Overordnet set er billedet, at 68 pct. af deltagerne i spørgeskemaundersøgelsen siden ferien været på endagsudflugter sammen som familie. På spørgsmålet om, hvornår familierne senest har været ude på en tur eller ude at få en fælles oplevelse, ses det imidlertid af nedenstående figur, at der er stor variation i, hvornår familierne sidst har haft en oplevelse sammen.

Figur 15. Ud over hverdagsaktiviteter, hvornår har I så senest været på tur/ude at få en fælles oplevelse sammen? Pct. (N=46)

Hvad angår ferie svarer hele 93 pct., at de som følge af ferien i 2014 har opbygget mod til at tage på ferie som familie igen en anden gang. I praksis har 42 pct. været afsted på ferie siden opholdet i Helsingør Ferieby i 2014. Her er det dog væsentligt at bemærke, at en tredjedel af familierne været i Helsingør Ferieby igen i 2015, ligesom enkelte familier har været på ferie andre steder med hjælp fra socialt-humanitære organisationer. Således tegner der sig et billede af en gruppe familier, hvoraf mange sandsynligvis stadigvæk befinder sig i en vanskelig økonomisk situation.

Ændringer i form af større overskud og øget tiltro til egen handlekraft

I og med at der er tale om økonomisk og helbredsmæssigt udfordrede familier, giver flere af interviewpersonerne udtryk for, at de forud for ferien manglede energi og overskud til at være

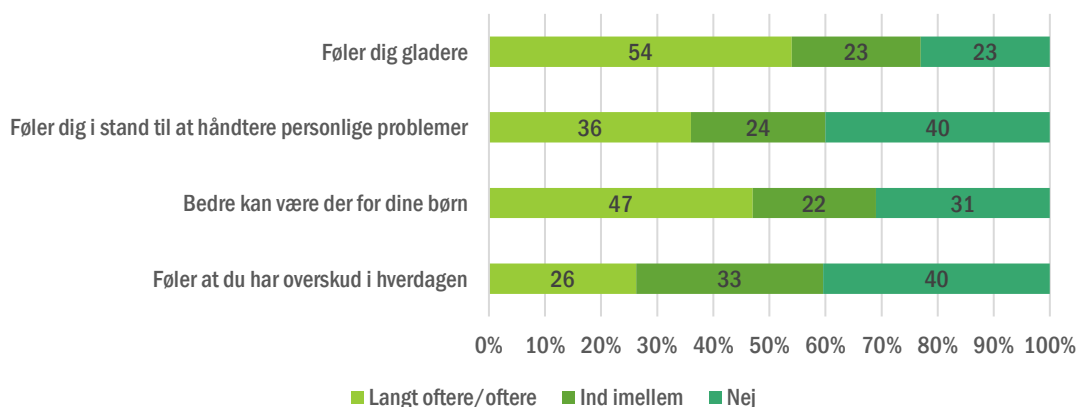
den bedste udgave af sig selv. Således var der også en relativt stor andel af familierne, der forventede, at de på ferien kunne få muligheden for at slappe af og få et pusterum fra dagligdagens udfordringer. Af interviewene fremgår det ligeledes, at en del af familierne befandt sig i en situation, hvor de var tilbøjelige til at se begrænsninger snarere end muligheder, hvad angik familiens muligheder for at få nye oplevelser sammen og skabe forandringer i hverdagen.

"Jeg tror, jeg er sådan en, der sætter mange begrænsninger i stedet for at se muligheder. Så at gå ned på legepladsen med tre børn, der tænker jeg hurtigt, at det kan ikke lade sig gøre, for jeg skal have hænder på alle tre, men deroppe der kunne jeg se hvordan det kan lade sig gøre ... selvfølgelig er det et andet miljø, fordi det er mere lukket ... men man begynder at se lidt muligheder fremfor bare begrænsninger. Jeg ser stadig begrænsninger, men jeg ser OGSÅ muligheder og det tror jeg kommer af den ferie"(feriedeltager)

Nogle af feriedeltagerne giver udtryk for, at de allerede forud for ferien havde påbegyndt en positiv forandring, men som citatet oven for og figuren neden for viser, har ferieopholdet i Helsingør Ferieby været med til at rokke ved dette billede for nogle af familierne.

Adspurgte med direkte reference til ferien i 2014, svarer over halvdelen (54 pct.), at ferien har været medvirkende til, at de langt oftere eller oftere end før har følt sig gladere, godt en fjerdedel (26 pct.) har i tiden siden ferien oplevet mere overskud i hverdagen og for en god tredjedel (36 pct.) gælder det, at ferien og det nygenererede overskud har bevirket, at de langt oftere eller oftere har følt sig bedre i stand til at tage hånd om deres personlige problemer. Sidst men ikke mindst, svarer hele 47 pct., at de langt oftere eller oftere end i tiden før ferien har været bedre i stand til at være der for deres børn.

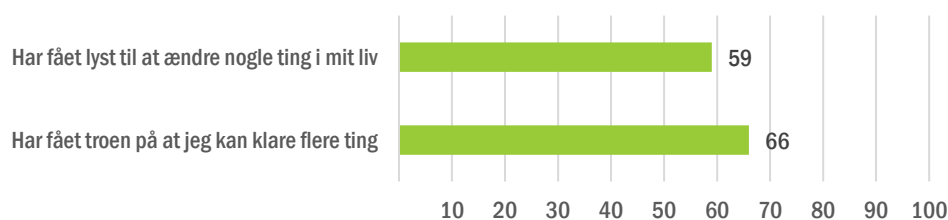
Figur 16. Vil du mene, at du personligt på grund af opholdet i Helsingør Ferieby i 2014 oftere end før? Pct. (N=46)
Resultaterne peger således på, at det pusterum ferien har udgjort for familierne også for en

betrægtelig andel af feriedeltagerne har været med til at frigøre noget overskud og energi, og dermed har gjort det nemmere både at tage hånd om egne problemer samt være mere tilstede for sine børn. Sidstnævnte understøttes af ovenstående afsnit, der viste, at en del af familierne som følge af ferien har ændret i deres prioriteringer på en måde, der kommer børnene til gode.

Afslutningsvis er deltagerne i spørgeskemaundersøgelsen blevet stillet to opsummerende spørgsmål vedrørende forhold, der tilsammen udtrykker ændringer i deres vilje til at komme gennem udfordringer, deres tiltro til egen handlekraft samt deres lyst og mod til at modvirke afmagt og afhængighed.

Figur 17. Vil du mene, at du personligt på grund af opholdet i Helsingør Ferieby i 2014 oftere end før...? Andel der svarer meget enig/enig. Pct. (N=46)

Figuren viser, at to tredjedele giver udtryk for, at de som følge af ferien har fået troen på, at de kan klare flere ting (66 pct.), mens 59 pct. svarer, at de på grund af ferien har fået lyst til at ændre nogle ting i deres liv. Resultaterne kan på mange måder ses mere overordnet og som en sammenfatning på de delkonklusioner, slutevalueringen er kommet med undervejs. For eksempel har evalueringen vist, at ferieopholdet har givet anledning til eftertanke og refleksion hos familierne omkring lysten til at opleve flere ting sammen, møde nye mennesker samt at prioritere anderledes i den tid, familien har til rådighed.

"Jeg synes der er en læring i det... Både et afbræk fra hverdagen og også en læring på en anden måde, om hvordan man kan være sammen med sine børn, når man ikke er i hverdagen... Så det med at flytte sig fysisk væk fra noget, det gør faktisk, at det bliver muligt at se tingene i et andet perspektiv" (tovholder)

Som tovholderen i det afsluttende citat er inde på, ligger der altså på mange måder en læring i ferieopholdet, til trods for at denne læring ikke altid er ekspliciteret for familierne og der ikke nødvendigvis er tale om den læring, som er indbygget i Feriebyens aktiviteter. Ferieopholdet og den læring familierne har gjort sig her har således for en del af familierne haft længerevarende effekter, idet ferien har været med til at generere overskud, mod og handlekraft til at prioritere nogle direkte ændringer i hverdagen, som er kommet familierne til gode fremadrettet.

Opsummering

Analysens anden del baserer sig hovedsageligt på interviews med tovholdere samt interviews og en spørgeskemaundersøgelse blandt familier, der var på ferieophold i Feriebyen i 2014. Kapitlet belyser virkninger og effekter af ferieopholdet både på den korte og den lange bane.

Indledningsvis blev der givet en karakteristik af familierne, der hovedsageligt består af eneforsørgere, som på forskellig vis står uden for arbejdsmarkedet. En betragtelig andel af familierne har endvidere et meget afgrænset netværk ligesom en del af familierne er kendetegnet ved helbredsproblemer blandt voksne og/eller børn.

I kapitlet vises det, at der blandt familierne var mange forskellige forventninger i spil i forhold til ferien, samt at forventningerne – uanset hvad de var – blev oversteget af, hvad familierne

oplevede som det reelle udbytte af ferien. I forhold til det umiddelbare udbytte af ferien fremhæver familierne, at det var betydningsfuldt for dem at få et afbræk fra hverdagen, hvor de kunne slappe af og holde en pause fra hverdagens bekymringer og rutiner. De fremhæver ligeledes glæden ved at få nye oplevelser og skabe fælles minder på ferien. Vigtigst af alt fik de tilbragt tid sammen som familie og oplevede, at de individuelle huse i Feriebyen gjorde det muligt for dem at opleve nærvær og kvalitetstid sammen *samtidig* med at de kunne byde ind på fællesskabet og etablere nye relationer med de øvrige feriedeltagere.

For nogle af familierne var det primære behov at bruge ferien til at skabe samling på familien, mens andre havde en større interesse i at lære nye mennesker at kende og udvide deres netværk. Familierne oplevede en god stemning i Feriebyen samt en åbenhed blandt familierne som blev bestyrket af, at de befandt sig i samme livssituation. Flere udtrykker, at dette gjorde det nemmere at åbne sig op for hinanden og at spejle sig i de andre familier. I kapitlet vises det imidlertid, at der er variation i, hvorvidt de nye relationer varer ved efter ferien, samt at forskellige forhold, som fx geografi og alder, har betydning for om kontakten vedligeholdes. Her synes feriedeltagere fra fx et sogn eller et boligområde at have gode forudsætninger, og der ses adskillige eksempler på, at familier fra ferien i 2014 stadigvæk ses og er i kontakt med hinanden. Sidst men ikke mindst udtrykker en del af familierne, at en langsigtet effekt af ferien har været, at de i dag har mere mod på at lære nye mennesker at kende. Det fremhæves dog, at FolkeFerieFonden med rette kan opmuntre organisationerne til at udarbejde en strategi for, hvordan relationer opstået på ferien kan understøttes og vedligeholdes efter endt ferie.

Afslutningsvis kiggede kapitlet mere specifikt på de langsigtede effekter af ferien. Det blev vist, at ferien for en del af familierne har haft en blivende effekt, hvilket kommer til udtryk gennem ændringer i sammenholdet i familien og familiens måde at være sammen på, større nysgerrighed og åbenhed overfor nye oplevelser samt ændringer i form af større overskud og øget tiltro til egen handlekraft.

kapitel 5

Konklusion

I denne rapport er resultaterne af slutevalueringen af FolkeFerieFondens aktiviteter i Helsingør Ferieby blevet præsenteret. Formålet har været at kigge nærmere på, hvordan FolkeFerieFonden har arbejdet videre med at udvikle ferieophold for økonomisk vanskeligt stillede familier i perioden siden midtvejsevalueringen, samt at undersøge om familier, der har været på ferieophold i Helsingør Ferieby i 2014, har haft et langsigtet udbytte af ferien.

Evalueringsdesignet har bestået af kvalitative metoder i form af interviews samt kvantitative metoder i form af en spørgeskema blandt familierne. Gennem kombinationen af de to metodiske tilgange har det været muligt at komme både i dybden og i bredden, og herigennem at opnå den mest nuancerede afdækning af slutevalueringens to spor. I læsningens af slutevalueringens resultater bør der tages højde for, at adgangen til feriedeltagere har været begrænset, og at det ikke metodisk er muligt at isolere de viste effekter til ferien. Resultaterne vedrørende kort- og langsigtede effekter beror således på familiernes egen hukommelse og fortolkninger af feriens betydning.

Analysens første del baserer sig hovedsageligt på interviews med projekt- og aktivitetsledelse og omhandler FolkeFerieFondens arbejde med videreudviklingen af konceptet for ferieopholdene i Helsingør Ferieby i perioden siden midtvejsevalueringen. Her vises det, hvordan FolkeFerieFonden har arbejdet med at udvikle og udrulle feriekonceptet, samt hvordan der i dette arbejde er blevet taget højde for midtvejsevalueringens opmærksomhedspunkter.

Målgruppen for ferieopholdene i højsæsonen i Helsingør Ferieby er uændret, men kredsen af samarbejdspartnere er udvidet. FolkeFerieFondens strategi med at donere enkeltdonationer til potentielle samarbejdspartnere har således båret frugt, og de nye samarbejder har fungeret gnidningsfrit. Blandt andet med rod i tidligere års erfaringer har FolkeFerieFonden endvidere ændret og udvidet medarbejderstaben, således at der i Feriebyen er tale om et helt nyt team. Ændringerne i medarbejderstaben har føjet ny energi til teamet og gjort det muligt at skabe mere klart definerede roller, hvilket opleves som fordelagtigt blandt andet i forhold til koordinering af aktiviteter med de samarbejdende organisationer. De fire unge medarbejdere har endvidere bidraget til større tryghed og øget inklusion af familier med anden etnisk baggrund end dansk i Feriebyen.

På evaluerings- og dokumentationsfronten er der på nogle områder sket fremskridt siden midtvejsevalueringen, mens andre områder er uændrede. Der er fortsat ingen nedskrevet forandringsteori for familierne, og Feriebyens medarbejdere har stadigvæk travlt til løbende at dokumentere deres erfaringer. Der findes imidlertid en struktur for den indledende forventningsafstemning samt opsamling på organisationernes erfaringer gennem før- og eftermøder mellem parterne, ligesom FolkeFerieFonden og de samarbejdende organisationer hver især gennemfører interne evalueringer efter endte ophold. Sidst men ikke mindst afholder FolkeFerieFonden en årlig intern evaluering for teamet i Helsingør Ferieby efter endt sæson, og

i år skal denne evaluering udmunde i betragtninger omkring nye eller ændrede aktiviteter i det fremadrettede arbejde.

På aktivitetsfronten har FolkeFerieFonden gjort sig forskellige erfaringer og afprøvet nye tiltag med reference til midtvejsevalueringens opmærksomhedspunkter. Det gælder fx indførslen af aldersopdelte aktiviteter. Her erfarede fonden imidlertid, at de aldersopdelte aktiviteter medførte skuffelse og følelser af eksklusion blandt de, der ikke havde den rette alder. Således arbejdes der fortsat med at finde en model, der sikrer, at ferieopholdet er sjovt for både børn og unge. Grundet den totale udskiftning af medarbejdere i Feriebyen, er de faste aktiviteter stadig de samme som ved midtvejsevalueringen, men i forbindelse med den kommende sæson vil der blive videreudviklet på aktiviteter, ligesom opførslen af et nyt fælleshus i Feriebyen antages at åbne op for helt nye muligheder i Feriebyen. Som en ny 'aktivitet' har FolkeFerieFonden indført muligheden for fællesspisning på feriens første dag, hvilket både løser logistiske udfordringer og bidrager til etableringen af fællesskab blandt feriedeltagerne.

I tiden efter midtvejsevalueringen har FolkeFerieFonden gjort tiltag til at dele ud af viden omkring afvikling af ferieophold for målgruppen samt til at udvikle visionerne for feriekonceptet. Fx blev der arrangeret en inspirationsdag for aktører i feltet, hvor erfaringer blev udvekslet og visioner fik vinger. På denne baggrund blev der udarbejdet en vision for Feriebyen, der søger at indtænke læring og dannelse yderligere i feriekonceptet. Det fremhæves dog, at visionen bør afstemmes med de samarbejdende organisationer, som ser, at den udvikling af personlige og sociale kompetencer, der naturligt ligger i ferieopholdet kan være rigeligt for familierne, hvorfor de ikke ønsker at presse mere eksplicit læring ned over feriedeltagerne. I det hele taget ses et behov for løbende at afstemme forventninger med organisationerne, idet FolkeFerieFonden fremadrettet ønsker seriøse samarbejdspartnere, der sender kompetente frivillige med indgående kendskab til familierne med på ferie.

Sidst men ikke mindst er der sket en positiv udvikling i kommunikationen med samarbejdspartnere, og med baggrund i midtvejsevalueringen har FolkeFerieFonden udviklet en ny hjemmeside og et bedre informationsmateriale, så organisationer og familier kan forberede sig bedst muligt på ferien. Blandt andet grundet sproglige vanskeligheder samt skrive- og læse vanskeligheder blandt familierne i målgruppen fremhæves det dog, at der fortsat kan arbejdes på formidlingen af information omkring Feriebyen og Feriebyens aktiviteter.

Analysens anden del baserer sig hovedsageligt på interviews med tovholdere samt interviews og en spørgeskemaundersøgelse blandt familier, der var på ferieophold i Feriebyen i 2014. Her blev virkninger og effekter af ferieopholdet både på den korte og den lange bane belyst.

Indledningsvis blev der givet en karakteristik af familierne, der hovedsageligt består af eneforsørgere, som på forskellig vis står uden for arbejdsmarkedet. En betragtelig andel af familierne har endvidere et meget afgrænset netværk, ligesom en del af familierne er kendetegnet ved helbredsproblemer blandt voksne og/eller børn.

I anden del af analysen vises det, at der blandt familierne var mange forskellige forventninger i spil i forhold til ferien, samt at forventningerne – uanset hvad disse var – blev overgået af, hvad

familierne oplevede som det reelle udbytte af ferien. I forhold til det umiddelbare udbytte af ferien fremhæver familierne, at det var betydningsfuldt for dem at få et afbræk fra hverdagen, hvor de kunne slappe af og holde en pause fra hverdagens bekymringer og rutiner. De fremhæver ligeledes glæden ved at få nye oplevelser og skabe fælles minder på ferien. Vigtigst af alt fik de tilbragt tid sammen som familie og de oplevede, at de individuelle huse i Feriebyen gjorde det muligt for dem at opleve nærvær og kvalitetstid som familie *samtidig* med at de kunne byde ind på fællesskabet og etablere nye relationer med de øvrige feriedeltagere.

For nogle af familierne var det primære behov at bruge ferien til at skabe samling på familien, mens andre havde en større interesse i at lære nye mennesker at kende og udvide deres netværk. Familierne oplevede en god stemning i Feriebyen samt en åbenhed blandt familierne, som blev bestyrket af at de befandt sig i samme livssituation. Flere udtrykker, at dette gjorde det nemmere at åbne sig op for hinanden og at spejle sig i de andre familier. Slutevalueringen viser imidlertid, at der er variation i, hvorvidt de nye relationer varer ved efter ferien og at forskellige forhold, som fx geografi og alder, har betydning for om kontakten vedligeholdes. Her synes feriedeltagere fra fx et sogn eller et boligområde at have gode forudsætninger, og der ses adskillige eksempler på, at familier fra ferien i 2014 stadigvæk ses og er i kontakt med hinanden. Hertil kommer, at en del af familierne giver udtryk for, at en langsigtet effekt af ferien har været, at de i dag har mere mod på at lære nye mennesker at kende. I denne forbindelse fremhæves det dog, at FolkeFerieFonden med rette kan opmuntre organisationerne til at udarbejde en strategi for, hvordan relationer opstået på ferien kan understøttes og vedligeholdes efter endt ferie.

Afslutningsvis kiggede kapitlet mere specifikt på de langsigtede effekter af ferien. Det blev vist, at ferien for en del af familierne har haft en blivende effekt, hvilket kommer til udtryk gennem ændringer i sammenholdet i familien og familiens måde at være sammen på, større nysgerrighed og åbenhed overfor nye oplevelser samt ændringer i form af større overskud og øget tiltro til egen handlekraft.

